

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1949:51
HANDELSDEPARTEMENTET

SJÖFOLKETS ARBETSLÖSHET I UTLÄNDSK HAMN

BETÄNKANDE AVGIVET AV
1946 ÅRS SJÖMANSKOMMITTÉ
DEN 28 SEPTEMBER 1949

S T O C K H O L M
1 9 4 9

Statens offentliga utredningar 1949

Kronologisk förteckning

1. Norrlandskonmitténs principbetänkande. Första delen. Norrländska utvecklingslinjer. Idun. 303 s. Jo.
2. Norrlandskonmitténs principbetänkande. Andra delen. Särskilda utredningar. Idun. 194 s. Jo.
3. Norrlandskonmitténs principbetänkande. Tredje delen. Utåtanden och förslag i vissa frågor. Idun. 163 s. Jo.
4. Utredning med förslag om lösdriarlagens upphävande m. m. Marcus. 213 s., bil. 1 73 s., bil. 2 106 s. I.
5. Principer och metoder för kostnadsberäkningar vid statens järnvägar. Beckman. 122 s. K.
6. Kriminalvärd i frihet. Fångvårdsstyrelsens utredning angående skyddsarbetets organisation m. m. Marcus. 140 s. Ju.
7. Betänkande med förslag till indexreglering av folkpensionerna. Beckman. 80 s. S.
8. Betänkande angående förbättrad insyn i enskilda företags ekonomiska förhållanden. Norstedt. 105 s. Ju.
9. 1944 års allmänna skattekommitté. 3. Betänkande angående beskattning av realisationsvinster, m. m. samt ackumulerade inkomster. Marcus. 168 s. Fi.
10. Elkraftutredningens redogörelse nr 2:17. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Värmands län. Beckman. 45 s. K.
11. Betänkande om sinnesslövarden. Katalog och Tidskriftstryck. 248 s., 1 karta. I.
12. Utredning öfverande folkpensionärernas bostadsförhållanden och bostadskostnader. Idun. 94 s. S.
13. 1945 års bankkommitté. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig affärsbank. Beckman. 83 s. Fi.
14. Bilagor till 1942 års järnvägskostnadsutrednings betänkande. Produktions- och kostnadsstrukturen vid statens järnvägar. Promemorior. Av A. Sjöberg. Beckman. 219 s. K.
15. P. M. med synpunkter på det svenska långtidsprogrammet. I anslutning till OEEC:s interimrapport. Beckman. 21 s. H.
16. Promemoria öfver preliminär utredning rörande befälsrekryteringen inom försvaret. Beckman. 75 s. Fö.
17. Betänkande med förslag till lag om registrerade föreningar n. m. Idun. 277 s. Ju.
18. Kvalitetsförkning och konsumentupplysning. Kihlström. 265 s., 16 pl. H.
19. 1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande. 2. Utredning med förslag till lagstiftning rörande tillfälliga bostäder vid skogs- och flottnings- m. fl. arbeten. Idun. 188 s., 26 pl. S.
20. Dissenterlagkommittén. Betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. Marcus. XLVIII, 390 s. Ju.
21. Svensk hamnbyggnadspolitik. Marcus. 318 s. K.
22. Betänkande rörande gallring av handlingar hos vissa av försvarets myndigheter. Haggström. 232 s. Fö.
23. Lagberedningens utlåtande angående lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde. Norstedt. 28 s. Ju.
24. Kommunallagkommitténs betänkande 2 med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. Idun. 84 s. I.
25. 1945 års försäkringsutredning. 1. Principbetänkande rörande försäkringsväsendet. Norstedt. 220 s. H.
26. 1945 års försäkringsutredning. 2. Betänkande med förslag till lag om trafikförsäkring. Norstedt. 160 s. H.
27. Betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. Katabg och Tidskriftstryck. 237 s. Fi.
28. Folk- och skolbibliotek. Betänkande och förslag avgivet av folkbibliotekssakkunniga. Gummesson. 173 s. E.
29. Elkraftutredningens redogörelse nr 2:3—4. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Uppsala län och Södermanlands län. Beckman. 57 s. K.
30. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 9. Tiden juli 1947—juni 1948. Av K. Amark. Idun. 382 s. Fo.
31. Social upplysning. Idun. XVI, 175 s., 89* s. S.
32. Yrkesutbildning för varubud m. fl. Norstedt. 66 s. E.
33. En generalplan för rikets farleder och hamnar. Bilaga 2 till SOU 1949:21 om svensk hamnbyggnadspolitik. Marcus. 242 s. K.
34. Betänkande med förslag angående ändrade grunder för fördelning och uttagande av kostnad för byggande och underhåll av skogsvägar. Gernandt. 66 s. Jo.
35. Skolöverstyrelsens utlåtande öfver vissa av 1940 års skolutrednings betänkanden och 1946 års skolkommissionens principbetänkande jämte sammanfattning av avgivna yttranden. Haggström. 404 s. E.
36. Utredningar i anslutning till 1949 års nationalbudget. Marcus. 67 s. Fo.
37. Klientelet på arbetshemmen. En socialpsykologisk utredning om försumliga försörjare och störande understödsstare. Beckman. 206 s. S.
38. Betänkande rörande avbetalnings- och förskottsköp m. m. Gummesson. 67 s. Ju.
39. Betänkande angående statens konstsamlingars organisation och lokalbehov. Marcus. 231 s. E.
40. Betänkande med förslag angående förenklad rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet. Katalog och Tidskriftstryck. 98 s. E.
41. Betänkande och förslag angående studiehjälpverksamheten vid de allmänna läroverken m. fl. statliga och statsunderstödda läroanstalter. Beckman. 103 s. E.
42. Elkraftutredningens redogörelse nr 2:1—2. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras råkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Stockholms stad och Stockholms län. Beckman. 38 s. K.
43. Betänkande med förslag till livsmedelsstadga m. m. Beckman. 365 s. I.
44. Betänkande med förslag till vissa åtgärder till rationalisering av gat- och kantstensindustrin. Beckman. 102 s. H.
45. Betänkande med förslag till nya medborgarskapslagar för Danmark, Norge och Sverige. Marcus. 85 s. Ju.
46. Betänkande med utredning i vissa värnpliktsfrågor. Katalog och Tidskriftstryck. 293 s. Fö.
47. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande beskattningen av äkta makar. Idun. 332 s. Fi.
48. 1945 års universitetsberedning. 4. Studenternas sociala ursprung, betyg i studentexamen, vidare utbildning, yrkesval m. m. Idun. 320 s. E.
49. Betänkande rörande hjälp åt egnahemsägare och bostadsrättshavare som drabbats av arbetslöshet. Beckman. 101 s. S.
50. Betänkande med förslag till lönereglering m. m. för lärarpersonalen vid statsunderstödda folkhögskolor och lantbruksundervisningsanstalter. Kihlström. 303 s. Fi.
51. Sjöfolkets arbetslöshet i utländsk hamn. Idun. 57 s. H.
52. Om inrättande av ett rättsvetenskapligt forskningsråd. P. M. utarbetad av inom Kungl. eklestiasikdepartementet tillkallade sakkunniga. Idun. 26 s. E.

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = eklestiasikdepartementet. Jo. = jordbruksdepartementet.

SJÖFOLKETS ARBETSLÖSHET I UTLÄNDSK HAMN

BETÄNKANDE AVGIVET AV
1946 ÅRS SJÖMANSKOMMITTÉ
DEN 28 SEPTEMBER 1949

STOCKHOLM 1949
IDUNS TRYCKERIAKTIEBOLAG, ESSELTE AB

917160

STÄNDIGES ARBEITSBÜCHER
FÜR LEHRER UND SCHÜLER

VERLAG VON DR. H. W. F. F. F. F.

DR. H. W. F. F. F. F.

VERLAG VON DR. H. W. F. F. F.

DR. H. W. F. F. F. F.

<i>Skrivelse till statsrådet och chefen för handelsdepartementet</i>	5
Första kapitlet. <i>Utredningsuppdraget och övriga riktlinjer för utredningen</i> ..	7
Andra kapitlet. <i>Utländsk lagstiftning</i>	10
Tredje kapitlet. <i>Förekomsten av arbetslöshet bland sjöfolk i utländsk hamn</i>	12
Fjärde kapitlet. <i>Nuvarande förmåner och hjälpmöjligheter för sjöfolket vid arbetslöshet i utländsk hamn</i>	17
1. Arbetsförmedling	17
2. Förmåner enligt sjömanslagen	18
3. Understöd från arbetslöshetsförsäkring	19
4. Hjälp vid arbetslöshet från annan stat än Sverige	21
5. Ekonomiskt bistånd från utrikesförvaltningen	21
Femte kapitlet. <i>Centralhamnar</i>	25
Sjätte kapitlet. <i>Arbetsförmedlingsspörsmål</i>	28
1. Arbetsförmedling	28
2. Arbetslösas förflyttning	30
Sjunde kapitlet. <i>Arbetslöshetsunderstöd m. m.</i>	33
1. Arbetslöshetsunderstödet utformning	33
2. Begreppet sjöman	36
3. Förutsättningar för understöd	38
4. Understöds utbetalande	41
5. Återkrav av utfyllnadsbelopp	42
6. Förskottsbetalning av understöd från erkänd arbetslöshetskassa	44
7. Ekonomiskt bistånd från utrikesförvaltningen	45
Åttonde kapitlet. <i>Verksamhetens organisation samt kostnadsberäkningar</i>	47
1. Organisationsförslag	47
2. Kostnadsberäkningar	49
<i>Bilaga 1. Förslag till kungörelse angående understöd till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn</i>	53
<i>Bilaga 2. Förslag till instruktion för utrikesdepartementets understödsnämnd</i>	57

Till

Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Handelsdepartementet.

I skrivelse av den 7 november 1945 hemställde sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning angående åtgärder för motverkande av arbetslöshet bland svenskt sjöfolk vid vistelse i utländsk hamn samt för lindrande av inkomstbortfall vid sådan arbetslöshet. Genom beslut den 26 april 1946 har Kungl. Maj:t uppdragit åt 1946 års sjömanskommitté att i samråd med socialstyrelsen verkställa den begärda utredningen samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag vartill utredningen må finnas föranleda. Socialstyrelsens uppgift att medverka i utredningen har den 1 januari 1948 överförts till arbetsmarknadsstyrelsen, åt vilken från nämnda datum har uppdragits att vara tillsynsmyndighet för erkända arbetslöshetskassor.

I kommitténs sammansättning har sedan föregående betänkande avgavs inträtt de förändringarna, att till nya ledamöter förordnats den 22 oktober 1948 sjökaptenen Douglas Forssblad samt den 12 november 1948 sjökaptenen N. H. Åkesson; den senare efterträdde sjökaptenen Åke Strömberg, som erhållit begärt entledigande. Genom beslut den 10 november 1948 har såsom expert åt kommittén förordnats byråchefen Aug. von Hartmansdorff samt för arbetet med den nu avslutade utredningen såsom biträdande sekreterare hos kommittén amanuensen T. Å. Leissner.

Utredningsarbetet har av kommittén efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen anförtrotts en särskild delegation, i vilken ingått representanter för styrelsen och kommittén. I delegationen har kommittén företrätts av ordföranden Aug. Lindberg, ordförande, sjökaptenen D. Forssblad, sekreteraren Sven Gerentz samt byråchefen Aug. von Hartmansdorff, medan byråchefen Tor Jerneman samt ledamoten av riksdagens andra kammare Carl Lindberg representerat arbetsmarknadsstyrelsen. Amanuensen T. Å. Leissner har varit delegationens sekreterare. Samråd har under utredningsarbetet ägt rum jämväl med andra representanter för arbetsmarknadsstyrelsen än de i delegationens arbete deltagande.

Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t har resa företagits till Oslo av kommitténs sekreterare den 12—15 juni 1946 för deltagande i svensk-

norska överläggningar rörande med utredningen sammanhängande frågor samt av kommitténs biträdande sekreterare den 13—15 juni 1949 för studier rörande tillämpningen av den norska lagstiftningen om arbetslöshetsförsäkring för sjömän i utrikes fart.

Kommittén får härmed vördsamt såsom sitt tredje betänkande avgiva av delegationen utarbetad utredning rörande sjöfolkets arbetslöshet i utländsk hamn.

Stockholm den 28 september 1949.

AUG. LINDBERG

E. BLOMGREN

G. BÖÖS

DOUGLAS FORSSBLAD

H. F. REUTERSKIÖLD

JERKER SVENSSON

ANDERS SÖRE

N. H. AKESSON

/ *Sven Gerentz*

UTREDNINGSUPPDRAGET OCH ÖVRIGA RIKT- LINJER FÖR UTREDNINGEN

I skrivelse till Konungen den 7 november 1945 hemställde sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa om utredning angående samhällets möjligheter att bland det svenska sjöfolket utomlands motverka arbetslöshet och lindra dess ekonomiska verkningar för individen. Kassan fäste uppmärksamheten på att samhällets åtgärder för att förhindra uppkomsten av arbetslöshet och begränsa dess skadeverkningar icke omfattade dem, som vore utsatta för arbetslöshet på utländsk ort, varigenom sjöfolket kommit att sakna möjlighet till samhällets stöd, då arbetslöshet inträffat i andra hamnar än svenska. Vidare anförde kassan:

»Under krigsåren har olägenheten härav framträtt mindre än tidigare, då de krigsriskersättningar, som utgått, gjort det lättare att bära en tillfällig arbetslöshet. Krigsförhållandena ha samtidigt medfört så stor efterfrågan av sjöfolkets insatser, att arbetslöshetsrisken i regel varit liten. Väntetiderna för ny hyra ha dock stundom kunnat bli av längre varaktighet, då militära händelser förorsakat rubbningar i sjöfartens förhållanden. De omständigheter, i vilka det svenska sjöfolket i sådana fall befunnit sig, ha på ett synnerligen ofördelaktigt sätt skilt sig från de villkor, som under kriget tillförsäkrats

t. ex. de norska sjömännen. Även sedan fred inträtt, ämnar av allt att döma Norge i såväl sjöfartens som sjöfolkets intresse sörja för att också sjömän utom hemlandet skola kunna erhålla viss trygghet vid arbetslöshet.

Efter en övergångsperiod med mycket hög sysselsättning kan det måhända befaras, att arbetstillgången för sjöfolket blir mindre god än tidigare. Sedan krigsriskersättningarna upphört att utgå, förminskas möjligheterna för sjöfolket att utan stöd av samhällsåtgärder lösa de stora svårigheter, som en arbetslöshet i utländsk hamn medför. Det synes därför nu erforderligt, att olika vägar prövas dels för att underlätta erhållandet av nytt arbete för den, som kommit att stå utan anställning under vistelse utom hemlandet, dels för att tillförsäkra vederbörande möjligheter till uppehälle, till dess ny anställning erhålles.»

Framställningen från sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa remitterades till socialstyrelsen. I utlåtande den 22 mars 1946 uttalade styrelsen, att det syntes den angeläget, att en allsidig och uttömmande utredning komme till stånd rörande åtgärder vid arbetslöshet bland svenskt sjöfolk i utländsk hamn.

Den 26 april 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt 1946 års sjömanskommitté att

i samråd med socialstyrelsen verkställa utredning angående åtgärder för motverkande av arbetslöshet bland svenskt sjöfolk vid vistelse i utländsk hamn samt för lindrande av inkomstbortfall vid sådan arbetslöshet och att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag, vartill utredningen måtte finnas föranleda. Efter den överflyttning av uppgiften att vara tillsynsmyndighet för erkända arbetslöshetskassor som den 1 januari 1948 ägde rum från socialstyrelsen till arbetsmarknadsstyrelsen har sistnämnda ämbetsverk sedan sagda datum bistått kommittén vid utredningsarbetet.

I detta sammanhang torde få erinras om de allmänna direktiv, som lämnats för arbetet inom 1946 års sjömanskommitté. I dessa anförde dåvarande statsrådet och chefen för handelsdepartementet bland annat, att han delade den av svenska sjöfolksförbundet framförda uppfattningen att sociallagstiftningen för sjöfolket borde tagas upp till offentlig utredning; han förordade därför att en sådan utredning komme till stånd. Statsrådet anförde vidare följande: »Ehuru under tiden efter det första världskriget genom en omfattande sociallagstiftning samt genom kollektivavtal sjöfolkets arbets- och levnadsvillkor i väsentlig grad förbättrats, förhåller det sig onekligen så, att sjöfolket i vissa avseenden ännu icke uppnått de sociala förmåner, som kommit arbetare och andra anställda i land till del.

Utredningens allmänna syfte bör vara att skyndsamt undersöka möjligheterna till förbättringar för sjöfolkets del i berörda avseenden.»

Sjömanskommittén har enligt sina direktiv att bland annat upptaga till behandling frågan om Sveriges anslutning till de konventioner vilka antagits vid internationella arbetsorganisationens sjätte sjöfartskonferens år 1946 i Seattle, vid vilket utredningsarbete enligt av

Kungl. Maj:t den 19 september 1947 lämnade särskilda direktiv skall eftersträvas att möjliggöra ratificering av konventionerna.

I den i Seattle antagna konventionen (nr 70) angående social trygghet för sjömän finnas i artikel 3, punkt 2, bestämmelser som hava avseende på vissa fall av arbetslöshet. Där stadgas att sjöman som är bosatt i det territorium där fartyget är registrerat och som blir kvarlämnad i annat territorium i följd av skada, åsamkad under tjänstgöring ombord eller till följd av oavsiktligt ådragen sjukdom, skall »vara berättigad till ersättning motsvarande 100 procent av sin hyra (tillägg oräknade) antingen till dess det är möjligt för honom att erhålla passande arbete eller till dess han hemsänts eller intill utgången av en genom nationell lagstiftning eller kollektivavtal bestämd tidsperiod, som icke må vara kortare än tolv veckor, allt efter det fall som först inträffar. Om tidsperioden utlöper, innan det varit möjligt för honom att erhålla passande arbete eller innan han blivit hemsänd, skall han eller hans anhöriga vara berättigade till varje förmån, som enligt gällande system för obligatorisk socialförsäkring eller yrkesskadeersättning skulle hava kommit honom till del, om han befunnit sig i det territorium, där fartyget är registrerat.» Stadgandet är icke tillämpligt på Sveriges frivilliga arbetslöshetsförsäkring, men det är likväl av intresse, emedan det vittnar om en tendens i den internationella utvecklingen inom sociallagstiftningen att utsträcka rätten till ersättning från socialförsäkring även till sjömän vilka uppehålla sig utanför vederbörande stats eget territorium. Detta stadgande bör även uppmärksammas med hänsyn till att förslag föreligger om införande av obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

I enlighet med de sålunda angivna riktlinjerna för utredningsarbetet har den av 1946 års sjömanskommitté och arbetsmarknadsstyrelsen tillsatta delegationen ansett sig böra dels företaga undersökningar av arbetslösheten bland sjöfolk i utländsk hamn, av nuvarande anordningar för hjälp vid sådan arbetslöshet och av utländsk lagstiftning i ämnet, dels ock utarbета förslag till åtgärder avseende sjöfolk i utländsk hamn, i möjlig mån motsvarande de anordningar som vidtagits för att i Sverige motverka arbetslöshet och lindra verkningarna av inkomstbortfall till följd av arbetslöshet.

En arbetslös person i Sverige kan för att erhålla nytt arbete hänvända sig till den offentliga arbetsförmedlingen, som har att snarast möjligt anvisa honom det arbetstillfälle för vilket han bäst lämpar sig. För förlusten av arbetsinkomst kan han erhålla ersättning genom understöd från erkänd arbetslöshetskassa eller genom kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd, varjämte i sista hand fattigvård kan utgivas till honom. Vid långvarig arbetslöshet kan han ofta erhålla sysselsättning genom samhällets försorg, främst vid beredskapsarbete.

Målet att motverka arbetslöshet bland svenskt sjöfolk i utländsk hamn kan lämpligen nås genom att även denna kategori sättes i tillfälle att söka nytt arbete hos ändamålsenlig arbetsförmedling. I det följande har därför föreslagits, att beskickningar och konsulat skola åläggas att i görlig mån medverka till arbetsanskaffning åt arbetslöst sjöfolk. På orter, där av- och påmönstringar av svenskt sjöfolk förekomma i större utsträckning eller där arbetslöshet av längre eller kortare varaktighet av annan anledning plägar uppkomma, bör enligt delegationens mening lämplig person inom eller utom

personalen hos vederbörande beskickning eller konsulat utses att handhava sjöfolkets arbetsförmedling eller också bör avtal att ombesörja denna förmedling träffas med godtagbar utländsk arbetsförmedling. I bägge fallen bör en nära kontakt upprätthållas med den svenska offentliga arbetsförmedlingen. Delegationen har vidare föreslagit, att arbetslöst sjöfolk i likhet med arbetslösa i Sverige i viss utsträckning lämnas förskott och bidrag till resor, då ny anställning härigenom kan underlättas.

På orter, där särskild arbetsförmedling anordnas och erforderlig kontroll av arbetslösheten följaktligen kan åstadkommas, bör utbetalning av understöd från erkänd arbetslöshetskassa möjliggöras genom särskilda anordningar, varjämte understöd motsvarande kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd bör kunna utgivas till arbetslös sjöman. Med hänsyn till att de båda nämnda slagen av understöd i många utländska hamnar icke förslå till ens nödtorftigt uppehälle torde behöfligt tillskott böra lämnas.

För anordnandet av en understödsverksamhet efter dessa grunder har delegationen utarbetat förslag till kungörelse angående understöd till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn.

Ort där arbetsförmedling anordnats och där understödsverksamhet må förekomma föreslås få benämningen centralhamn. Delegationen har redogjort för vilka orter som kunna antagas i första hand böra utses till centralhamnar.

Den föreslagna verksamheten har ansetts böra förläggas till utrikesdepartementet; för handläggningen av dessa ärenden har föreslagits inrättandet av en nämnd kallad utrikesdepartementets understödsnämnd.

UTLÄNDSK LAGSTIFTNING

I Norge infördes år 1938 obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Denna omfattade även de anställda i norsk utrikes sjöfart, såvida deras inkomster icke överstego viss maximigräns. Vid arbetslöshet utomlands förelåg emellertid icke rätt till understöd från arbetslöshetsförsäkringen. Under det andra världskriget tillförsäkrades sjöfolket i den norska handelsflottan utanför det ockuperade Norge genom särskilda bestämmelser angående den s. k. poolordningen hyra för väntetid och ersättning för uppehälle under perioder, då ny anställning avvaktades. Sedan poolordningsbestämmelserna upphört att gälla efter Norges befrielse, väcktes frågan om utgivande av understöd från arbetslöshetsförsäkringen vid sjöfolkets arbetslöshet i utlandet. Sedan förslag i ämnet utarbetats av en särskild kommitté, infördes år 1947 bestämmelser om arbetslöshetsförsäkring för sjöfolk i utrikes fart. Bestämmelserna avse norska medborgare och personer med fast bostad i Norge, som äro anställda på norska fartyg, vilka väsentligen gå i utrikes fart.

Enligt dessa bestämmelser utbetalas understöd i utlandet till försäkrad, som under arbetslöshet uppehåller sig inom vissa fastställda orter. Understöd utgår med dagpengar och tillägg, vars belopp bestämmes av kommunal- och arbetsdepartementet (tidigare av socialdepartementet). Departementet fastställer

även orter där understödsutbetalning må förekomma. Den tidigare maximigränsen för försäkrads inkomster har slopats. Försäkrad som är arbetslös i Norge och har försörjningsplikt mot familjemedlemmar, bosatta i utlandet, erhåller tillägg med av departementet fastställt belopp.

Rätt till understöd föreligger för försäkrad, som under de fyra sista åren minst 10 månader varit sysselsatt i försäkringspliktigt arbete. Från försäkringsplikt undantages bland annat arbetstagare i fiske och valfångst. Försäkringspliktigt arbete utfört i Norge likställs med arbete, utfört i utrikes fart. Förutom de sedvanliga förutsättningarna att den understödssökande t. ex. skall vara arbetsför och anmäla sig som arbetssökande gäller en specialbestämmelse enligt vilken uppställs det villkoret för understöd, att den understödssökande skall ha uppfyllt sina förpliktelser enligt hyreskontraktet. S. k. efterseglare äro alltså uteslutna från understöd. Anmälan som arbetssökande verkställs hos norskt konsulat eller särskild norsk institution för sjömansförmedling, där sådan finnes. I utlandet utbetalas understöd första arbetslösa dagen, medan i Norge understöd erhålles först efter sex dagars karens. Understödstiden är maximerad till 15 veckor inom 12 månader. Bidrag till rese- och flyttningskostnader kan lämnas.

Understöd utbetalas för närvarande i följande hamnar: London, Liverpool, Cardiff, Newcastle, Antwerpen, Rotterdam, Marseille, New York, New Orleans, San Francisco och Baltimore.

Understödsutbetalningen äger rum genom vederbörande konsulat eller till detta knutet förhyrningskontor. En försäkrad sjöman, vars framställning om understöd avslagits, kan överklaga utbetalningsmyndighetens beslut hos arbetslöshetsrådet eller — därest sådant finnes — hos en lokal nämnd, s. k. ankenemnd, i vilken jämte en opartisk ledamot, i regel konsuln, ingår en representant för vardera arbetsgivare och arbetstagare. Nämndernas beslut kan dragas under arbetslöshetsrådets prövning. Dylika nämnder finnas i Rotterdam, Antwerpen, London, New York, New Orleans och San Francisco. Alla beslut om utgivande av understöd granskas i efterhand av chefsmyndigheten för arbetslöshetsförsäkringen, arbetsdirektoratet.

De belopp, vilka utbetalats såsom understöd, ersätts konsulaten av industri-, hantverks- och sjöfartsdepartementet, som i allmänhet är högsta myndighet för angelägenheter beträffande sjöfolk utomlands. Departementets kostnader ersätts av en särskild fond, arbetslöshetsfondet för sjömenn i uteriks fart. Denna fond förvaltas av arbetsdirektoratet och erhåller sina inkomster genom försäkringsavgifter och kommunala tillskott. En försäkringsavgift om 4 kronor 80 öre per månad erlägges, varav arbetsgivare och arbetstagare betala hälften vardera. Härtill kommer för varje försäkrad ett kommunalt tillskott om 1 krona 20 öre per månad.

Under år 1948 utbetalades vid 1 253 understödsfall i utlandet 257 300 kronor. Till sjömän i uteriks fart, som voro arbetslösa i Norge, utbetalades under samma tid 277 800 kronor i un-

derstöd, 1 100 kronor i resebidrag och 98 400 kronor i bidrag till yrkesundervisning.

Enligt särskilda avtal mellan arbetslöshetsförsäkringsmyndigheterna i ett antal av *Förenta Staternas* delstater och myndigheten för arbetslöshetsförsäkring i *Canada* äro medborgare från den ena staten berättigade att erhålla understöd från den andra statens arbetslöshetsförsäkring vid arbetslöshet under vistelse i sistnämnda stat. I övrigt ha i *Förenta Staterna* inga särskilda åtgärder vidtagits varigenom sjöfolk tillförsäkrats arbetslöshetsunderstöd vid arbetslöshet under vistelse utom hemlandet. Det förutses emellertid, att en eventuell ratifikation av den vid Seattlekonferensen år 1946 antagna konventionen (nr 70) angående social trygghet för sjömän kommer att föranleda framställningar till andra stater om överenskommelser liknande dem som ingåtts mellan arbetslöshetsförsäkringen i vissa av delstaterna och arbetslöshetsförsäkringen i *Canada*.

Därest en ny-zeeländsk sjöman blir arbetslös i utländsk hamn, äger hans hemmavarande familj enligt lagstiftningen i *Nya Zeeland* erhålla understöd från socialförsäkringen enligt samma regler som gälla för familjernas understöd vid arbetslöshet inom *Nya Zeeland*. Den arbetslöse sjömannen själv är däremot icke berättigad till understöd.

Enligt en lagstiftning som år 1946 införts i *Storbritannien* äga sjömän vilka bliva arbetslösa utomlands rätt till arbetslöshetsförsäkringsunderstöd. Detta understöd utbetalas dock icke utomlands utan endast till sjömannens ombud i *Storbritannien* eller till honom själv efter det han återvänt till landet.

FÖREKOMSTEN AV ARBETSLÖSHET BLAND SJÖFOLK I UTLÄNDSK HAMN

Antalet ombordanställda i den svenska utrikessjöfarten torde kunna uppskattas till cirka 18 000. Av dessa torde för närvarande ungefär 80 procent vara svenska medborgare. Svenskt sjöfolk på- och avmönstrar i regel i svensk hamn, men i en del fall sker emellertid ombyte av anställning i utländsk hamn. Vid avmönstring i utlandet förlöper ofta en viss tid av arbetslöshet, innan sjömannen kan vinna ny anställning. I den utländska hamnen äro givetvis hans möjligheter att omedelbart erhålla nytt arbete begränsade. Under perioder av hög sysselsättning kan den genomsnittliga väntetiden beräknas bli va ganska kort, men det måste likväl antagas, att nära nog samtliga sjömän som avmönstra i utländsk hamn drabbas av viss mer eller mindre varaktig arbetslöshet.

Statistiken över de svenska konsulatens av- och påmönstringar i för den svenska utrikessjöfarten betydelsefulla hamnar kan med hänsyn till dessa omständigheter antagas ge en belysning av storleksordningen av arbetslösheten i utländsk hamn. Uppgifter ha därför inhämtats angående förrättade mönstringar år 1948. Dessa uppgifter ha sammanställts i tabell 1 (sid. 13).

Summan av på- och avmönstringar i utländska hamnar synes för närvaran-

de i runt tal utgöra 12 000 per år. Av detta framgår att åtminstone närmare 6 000 sjömän årligen under någon tid äro arbetslösa utomlands i avvaktan på ny anställning.

Tabellen avser samtliga mönstringar å svenska fartyg, såväl av svenska som utländska sjömän. Narvik svarar för mera än 40 procent av samtliga av- och påmönstringar och Antwerpen för över 15 procent. Uppgifter, i vilken utsträckning siffrorna avse utländska sjömän, saknas för andra hamnar än Narvik och Antwerpen.

I syfte att vinna kännedom om den aktuella förekomsten av arbetslöshet ha upplysningar avseende veckan 3—9 april 1949 införskaffats från de konsulat, som finnas upptagna i tabell 1. Uppgifterna hava sammanställts i tabell 2 (sid. 14). I den mån visst konsulat icke återfinnes i denna tabell förekom vid denna tidpunkt ingen arbetslöshet i hamnen i fråga.

Av tabell 2 framgår att under den ifrågavarande veckan 216 sjömän voro arbetslösa i de hamnar som undersökningen avsett. Ungefär en tredjedel av de arbetslösa ha lämnat sin tidigare anställning på egen begäran. Typiskt för vissa hamnar, exempelvis de polska hamnarna och Rouen, är att flertalet arbetslösa äro s. k. efterseglare. Vad

Tabell 1. Av- och påmönstringar av sjöfolk å svenska fartyg i vissa utländska hamnar år 1948.

Hamnar	Avmönstringar	Påmönstringar	Hamnar	Avmönstringar	Påmönstringar
Finland			Frankrike		
Helsingfors	11	11	Le Havre	36	16
Åbo	15	18	Rouen (jämte underlydande vicekonsulat)	118	80
Övriga hamnar	51	18	Bordeaux	28	13
Norge			Marseille ³	33	42
Narvik ¹	2 541	2 589	Portugal		
Danmark			Oporto	10	10
Köpenhamn	166	152	Lissabon	53	56
Aalborg	19	13	Italien		
Fredrikshavn	15	16	Genua	62	47
Övriga	43	39	USA		
Polen			New York	576	563
Gdynia	78	136	San Francisco	78	71
Gdansk	56	61	Los Angeles	22	16
Szczecin	22	24	Portland	18	11
Nederländerna			Seattle	22	32
Rotterdam	194	112	San Diego	1	0
Amsterdam	39	41	Argentina		
Belgien			Buenos Aires	193	171
Antwerpen ²	1 008	956	Uruguay		
Storbritannien			Montevideo	29	35
London	162	114	Brasilien		
Blyth	27	93	Samtliga hamnar	57	64
Cardiff	53	24	Australien		
Glasgow	44	27	Sydney	225	201
Hull	58	37	Melbourne	83	94
Liverpool	53	41	Port Adelaide	14	13
Middlesbrough	32	109			
Sunderland	15	61			
Övriga	163	194			

¹ Siffrorna för denna hamn innefatta 56 procent utlännningar.

² Siffrorna för denna hamn innefatta cirka 400 på- och avmönstrade utlännningar.

³ Siffrorna för denna hamn avse andra halvåret 1948.

särskilt angår New York torde få anmärkas att sjömännens anställning understundom upphör i denna hamn på grund av att där avmönstrade sjömän påmönstrats för viss resa.

Slutligen torde tabell 3 (sid. 15) över fall, då konsul lämnat svenskt sjöfolk ekonomiskt bistånd, vara av visst intresse. Det kan nämligen antagas att bistånden till stor del föranletts av arbetslöshet, ehuru uppgifter icke föreligga om fördelningen mellan sjukdom och arbetslöshet såsom orsaken till behovet av bistånd.

Innan delegationen övergår till en redogörelse för de faktorer som enligt dess mening främst påverka förekomsten av arbetslöshet i utländsk hamn, vill delegationen erinra om de undersökningar vilka företogs av sjömansutredningen av år 1931 och redovisades i dess år 1933 avgivna betänkande med förslag angående frågan om lämpliga åtgärder för sjöman vid besök i utländska hamnar (SOU 1933:5). Ehuru någon direkt undersökning av arbetslösheten icke företogs av utredningen belystes i viss mån även arbetslöshets-

Tabell 2. Antalet arbetslösa (arbetssökande) svenska sjömän i vissa hamnar
3—9 april 1949.

Hamnar	Orsak till arbetslösheten								
	Antal arbets- lösa	Slutat på egen be- gåran	Efter- seglade och rym- mare	Upp- sagda	Av- sked ¹	Fängs- ligt förvar	Sjukdom		Annan anled- ning ²
							Vene- risk	Annan	
Norge									
Narvik	14	8	2	2	1	—	—	—	1
Polen									
Gdynia, Gdansk och Szczecin	10	—	7	—	—	3	—	—	—
Nederländerna									
Rotterdam	6	4	—	—	1	—	—	—	1
Belgien									
Antwerpen	12	9	—	—	—	—	—	3	—
Storbritannien									
London	6	4	—	—	—	—	—	2	—
Bristol	1	—	—	—	—	—	1	—	—
Cardiff	3	—	—	—	—	—	—	3	—
Glasgow	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Hull	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Liverpool	3	—	—	—	—	—	—	—	3
Middlesbrough	2	—	2	—	—	—	—	—	—
Sunderland	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Swansea	1	—	—	—	—	—	—	1	—
Frankrike									
Le Havre	10	—	2	1	—	—	1	1	5
Rouen	19	7 ³	11	—	1	—	—	—	—
Bordeaux	6	5	1	—	—	—	—	—	—
Marseille	5	—	—	—	—	—	—	—	5 ⁴
Italien									
Genua	5	1	3	—	—	—	—	1	—
USA									
New York	51	19	1	4	1	—	3	7	16
Galveston	3	—	1	1	—	—	—	1	—
New Orleans	1	1	—	—	—	—	—	—	—
San Francisco	28	22	—	2	1	—	1	1	1
Argentina									
Buenos Aires	17	—	2	—	—	—	2	6	7
Uruguay									
Montevideo	2	—	1	—	—	—	—	—	1
Brasilien									
Rio de Janeiro	5	—	3	—	—	—	—	2	—
Santos	2	—	—	—	—	—	—	2	—
Summa	216	82	36	10	5	3	8	32	40
¹ Härmed avses avsked enligt 33 § sjömanslagen (försummelse, grov tjänsteförseelse, grovt brott m. m.). ² Såsom exempel härpå kan anges avmönstring på grund av att sjömannen antagits för bestämd resa och att denna har upphört. ³ I denna siffra ingår även sjöman som uppsagts av befälhavaren. ⁴ Anledningen har icke uppgivits.									

Tabell 3. Antalet fall då ekonomiskt bistånd lämnats svenskt sjöfolk utomlands under åren 1947 och 1948.

Hamnar	1947	1948	Hamnar	1947	1948
Finland			Italien		
Helsingfors	7	7	Genua	91	58
Åbo	9	13	Neapel	3	11
Kotka	7	2	Egypten		
Vasa	2	—	Alexandria	10	1
Norge			Kina		
Narvik	4	1	Shanghai ⁵	46	32
Oslo	26	35	Australien		
Danmark			Sydney	34	35
Köpenhamn	20	20	Melbourne	6	4
Polen			Adelaide	—	1
Gdansk (inkl. Szczecin)	68	108	Brisbane	4	6
Tyskland			Kanada		
Bremen ¹	—	17	Montreal ⁵	9	15
Hamburg	9	56	USA		
Nederländerna			New York ⁵	105	205
Rotterdam	12	48	San Francisco	53	45
Amsterdam ²	29	82	Los Angeles	33	52
Belgien			Portland	8	7
Antwerpen	188	129	Seattle	4	5
Storbritannien			Cuba		
London	118	98	Samtliga hamnar	9	4
Övriga ³	130	140	Argentina		
Frankrike			Buenos Aires	54	57
Le Havre ⁴	—	13	Övriga	13	10
Rouen	45	63	Uruguay		
Bordeaux	10	19	Montevideo	43	37
Marseille (med vice- konsulat)	37	59	Brasilien		
Portugal			Rio de Janeiro	15	15
Oporto	4	3	Santos	24	12
Lissabon	14	12	Summa	1 303	1 537

¹ Avser tiden från och med den 24 juni 1948.

² Avser betr. år 1947 tiden fr. o. m. den 1 augusti.

³ Approximativa siffror.

⁴ Avser tiden fr. o. m. den 1 juni 1948.

⁵ Avser även underlydande konsulat.

förhållandena. I betänkandet redovisas för tiden den 15 oktober 1931 till den 15 april 1932 237 särskilt protokollförda fall av ekonomiskt bistånd. Behovet av bistånd föranleddes i huvuddelen av fallen av arbetslöshet. I 104 av dessa fall kan emellertid arbetslösheten antagas vara åtminstone delvis självförvållad.

Sambandet mellan biståndsfall och

arbetslöshet framgår av den stegring i kostnaderna för ekonomiskt bistånd, som inträffade under budgetåret 1930/31, då utgifterna härför stego till 81 000 kronor mot tidigare normalt mellan 50 000 och 60 000 kronor per budgetår. Om anledningen till stegringen uttala nämligen utredningsmännen, att den »synes med visst fog kunna sökas i plötsligheten för sjöfartens vid-

kommande av den under nämnda budgetår inträdda depressionen». Det kan förtjäna att nämnas, att av de 237 protokollförda biståndsfällen 16 voro fall, då sjömannen rest ut från Sverige till den utländska hamnen för att där söka hyra. En del sjömän ansågo sig nämligen vid denna tid ha större utsikter att erhålla sysselsättning i vissa utländska hamnar än i Sverige, och dylika resor voro därför då icke sällsynta.

Beträffande av- och påmönstringar föreligga i ovannämnda betänkande uppgifter endast för Danzig, Gdynia, Rotterdam och Antwerpen. År 1930 avmönstrades i dessa hamnar sammanlagt 759 sjömän och påmönstrades 834. Vicekonsuln i Rotterdam uttalade i en berättelse, som delvis återgavs i betänkandet, att sjömännen under flera månader tvungits gå sysslolösa i land i avvaktan på hyreslägenhet.

Genom sålunda företagna utredningar samt erfarenheterna från de svårartade arbetslöshetskriserna under 1920- och 1930-talen anser delegationen styrkt att en ny konjunkturavmattning inom sjöfarten till följd av minskat internationellt varuutbyte lätt kan komma att vålla sjöfolket problem av allvarlig beskaffenhet även i utländska hamnar. Jämväl i tider av hög sysselsättning förekommer normalt viss arbetslöshet bland sjöfolket utomlands. Detta har bland annat sin förklaring i

det förhållandet att en stor andel, för närvarande cirka 25 procent, av den svenska handelsflottan är sysselsatt i trafik mellan främmande länder utan att regelbundet besöka hemlandet, varför en viss omsättning av arbetskraft normalt måste äga rum utomlands. Sedan mellankrigstiden ha betydelsefulla förändringar inträtt därigenom att myndigheterna i flera främmande länder såsom Belgien och Storbritannien infört mera restriktiva bestämmelser i fråga om tillstånd till avmönstring av svenska sjömän i respektive länder; vad avser Belgien har sålunda stadgats att endast ett visst maximiantal arbetslösa svenska sjömän få vistas där. Hinder för avmönstring på grund av sjukdom föreligger dock icke. Även om dessa åtgärder i viss mån torde kunna betraktas såsom uttryck för en internationell tendens på området, återstår alltså åtskilliga hamnar där sjöfolket i obegränsat antal ha möjlighet att avmönstra efter i laga ordning verkställd uppsägning. Delegationen anser sålunda att man även för framtiden bör räkna med att svenskt sjöfolk normalt kommer att uppehålla sig i utländska hamnar i sådan utsträckning att särskilda åtgärder från statsmakternas sida äro påkallade såväl i fråga om arbetsförmedling för sjöfolk som beträffande lindrande av verkningarna av inkomstbortfall vid arbetslöshet.

NUVARANDE FÖRMÅNER OCH HJÄLPMÖJLIG- HETER FÖR SJÖFOLKET VID ARBETSLÖSHET I UTLÄNDSK HAMN

1. Arbetsförmedling.

I instruktionen för beskickningar och konsulat föreskrives att konsul bör vara hjälpsökande nödställd svensk sjöman behjälplig med anskaffande av ny hyra. Även sjömän som icke nödgats hänvända sig till konsul för att erhålla ekonomiskt bistånd torde i regel å konsulatet lämnas råd och anvisningar, huru ny anställning lämpligen kan vinnas. Ett verkligt arbetsförmedlingsarbete torde emellertid endast i undantagsfall utföras av konsulatet.

I danska, finska och norska hamnar kan en svensk sjöman anlita offentlig arbetsförmedling på samma sätt som landets egna medborgare. Inom Norden torde en arbetslös sjöman sålunda i regel kunna relativt snart erhålla nytt arbete å svenskt fartyg eller å utländskt fartyg med destination till Sverige.

I Rotterdam finnes en välordnad offentlig arbetsförmedling för sjöfolk, vilken även svenska sjömän äga anlita.

I Antwerpen kunna medlemmar av svenska sjöfolksförbundet för närvarande anlita en av förbundet upprättad provisorisk hyresförmedling, som handhaves av förbundets platsombuds-

man. Sveriges redareförening och svenska sjöfolksförbundet hemställde i skrivelse år 1948 till arbetsmarknadsstyrelsen om styrelsens medverkan till att en offentlig svensk arbetsförmedling måtte anordnas i Antwerpen, förslagsvis genom anknytning av en för arbetsförmedlingsuppgifter lämpad person till generalkonsulatet därstädes. Organisationerna framhöll, att förhyrningsverksamheten bland svenskt sjöfolk i denna hamn kommit att få en stor omfattning. Delegationen, som anmodades avgiva yttrande i ärendet, tillstyrkte framställningen, och framhöll därvid, att Antwerpen torde vara den hamn där för närvarande det starkaste behovet föreläge av en arbetsförmedling för svenskt sjöfolk samt att åtgärder för att anordna en ändamålsenlig förmedling skyndsamt borde vidtagas på sätt organisationerna föreslagit. Arbetsmarknadsstyrelsen har härefter i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om åtgärder för anordnande av arbetsförmedling i Antwerpen, därvid styrelsen förordnat att en kanslist med insikter och erfarenhet i arbetsförmedlingsarbete anställas vid generalkonsulatet.

I Amerikas Förenta Stater förmedlas

anställningar av skandinaviska sjömän till skandinaviska fartyg huvudsakligen genom de arbetsförmedlingskontor, Scandinavian Shipping Offices, vilka upprättats genom samarbete mellan redareföreningarna och sjöfolksförbunden i Danmark, Norge och Sverige. Dylika kontor finnas i New York, Baltimore, New Orleans, San Francisco och San Pedro.

2. *Förmåner enligt sjömanslagen.*

Enligt stadganden i sjömanslagen den 15 juni 1922 äger sjöman i vissa fall rätt till hyra efter det anställningen upphört.

Sålunda stadgas i 32 § att befälhavaren äger att avskeda sjöman, som till följd av sjukdom eller skada för längre tid är satt ur stånd att fullgöra sin tjänst eller som lider av sjukdom, vilken medför fara för de ombordvarande; vid sådant avskedande äger sjömannen rätt att, sedan tjänsten upphört, åtnjuta hyra för två månader, om han tillhör befälsgraden, och för en månad, om han tillhör manskapsgraden. Denna rätt till hyra efter tjänstens upphörande tillkommer dock icke sjömannen, om han ådragit sig sjukdomen eller skadan genom grovt vållande eller förtegat den vid tjänstens antagande. Rätten att avskeda sjömannen torde — på grund av därmed förbunden skyldighet att utgiva ersättning efter anställningens upphörande — i regel icke begagnas i andra fall än då avtal föreligger om fortsatt tjänst under mer än två månader, respektive en månad. Sjömännen av manskapsgrad äro i regel anställda med sju dagars ömsesidig uppsägning i svensk hamn och under sådana förhållanden föredrager befälhavaren i allmänhet att uppsäga vederbörande sjöman, varvid i förekomman-

de fall rederierna även få ersätta honom för resa till svensk hamn, där avmönstring kunnat ske.

Om en sjöman avskedats utan att sådana skäl förelegat som angives i 32 eller 33 § (försumlighet, tjänsteförseelse eller grovt brott), äger han enligt 34 § »rätt till ersättning för den förlust han därigenom lider». Blir denna förlust icke preciserad genom särskild utredning, är sjömannen berättigad till hyra för två månader, om han tillhör befälsgraden, och för en månad, om han tillhör manskapsgraden, jämte fri resa med underhåll till i lagen angiven ort.

Enligt 37 § äger sjöman som antagits för bestämd resa, vilken väsentligt ändrats, rätt att erhålla entledigande. Vid sådant entledigande äger han rätt till ersättning för den förlust han därigenom lider, dock icke utöver hyra för en månad om han tillhör befälsgraden, och för en halv månad, om han tillhör manskapsgraden, samt fri resa med underhåll till i lagen angiven ort. Föreligger icke utredning om förlusten, utgår vad som är bestämt såsom högsta ersättning.

Enligt 38, 39 och 40 §§ äger sjöman rätt att bli entledigad och erhålla i 34 § stadgad ersättning i följande fall:

1) Om fartyget icke är i sjövärdigt skick för ifrågavarande resa eller om det är »så bristfälligt utrustat eller så illa bemannat eller så hårt eller olämpligt lastat eller så olämpligt barlastat, att livsfara för de ombordvarande kan antagas därigenom uppkomma under resan» eller om bostäderna vid resans början äro uppenbarligt hälsofarliga och erforderliga åtgärder för undanröjande av förefintligen fel och brister icke företagas eller om befälhavaren icke efterkommer framställning om syn;

2) om sjömannen visar att han miss-handlats av befälhavaren eller att han

ombord misshandlats av andra utan att befälhavaren givit honom påkallat skydd eller om han icke erhållit »för-svarlig kost»;

3) om fartyget försäljes till utländsk man eller annorledes upphör att vara svenskt.

I 41 § stadgas slutligen, att svensk sjöman, som blir arbetslös till följd av fartygets förolyckande, äger rätt till hyra för den tid han av sådan anledning är utan anställning, dock högst för två månader efter det han upphört att vara bunden av tidigare anställning. Därjämte äger sjömannen — då anställningen upphör i utlandet — rätt till fri resa med underhåll till sin hemort här i riket samt hyra för restiden, i den mån sådan icke utgår på grund av nyssnämnda bestämmelse. Kostnaden för hemresa med underhåll skall bestri-das av statsmedel. Sjömannen är dock pliktig att under vissa förutsättningar antaga hyra å annat fartyg.

Stadgandet i 41 § är det enda i sjö-manslagen som uttryckligen anknyter rätten att uppbära hyra efter anställ-ningens upphörande till arbetslöshet. Även i övriga fall påverkas emellertid storleken av den ersättning som kan komma att utgå efter anställningens upphörande av frågan huruvida ny an-ställning erhålles eller icke.

Den förmån, som i 41 § tillförsäk-rats svensk sjöman, kan tillkomma jämväl utländsk sjöman, om Konungen till följd av ömsesidighetsavtal med främmande stat förordnat härom jäm-lik 42 §.

Sådant förordnande har meddelats i kungörelsen den 18 maj 1934, enligt vil-ken stadgandet gäller för medborgare i stater, vilka ratificerat en av den inter-nationella arbetsorganisationens konfe-rens i Genua år 1920 antagen konven-tion angående ersättning för arbetslös-het vid fall av fartygs förolyckande.

Konventionen har hittills ratificerats av förutom Sverige 27 nationer.

I syfte att underlätta hemförande av svenskt sjöfolk har i 34 § sjölagen och den i anslutning till detta lagrum ut-färdade förordningen angående gottgö-relse för svenskt sjöfolks hemförande från utrikes ort den 12 april 1907 stad-gats, att befälhavare å svenskt fartyg är pliktig att under angivna förutsätt-ningar medtaga svenskt sjöfolk till hemsändande, därest han av svensk konsul anmodas härom. Ersättning här-för erhålles enligt särskild taxa efter ansökan hos utrikesdepartementet.

Delegationen torde få erinra om att sjömanslagen är föremål för revision och att 1946 års sjömanskommitté den 12 november 1948 till statsrådet och chefen för handelsdepartementet över-lämnat en promemoria i ämnet, vilken bl. a. innefattar vissa ändringsförslag beträffande de här berörda paragra-ferna. Sedan nordiska överläggningar i frågan ägt rum, avser sjömanskommit-tén att avgiva sitt slutgiltiga förslag till ändringar av sjömanslagen. Även den ovan nämnda förordningen av år 1907 kommer att upptagas till överarbetning av kommittén i särskild ordning.

3. Understöd från arbetslöshets-försäkring.

Rätten till understöd från erkänd ar-betslöshetskassa är icke beroende av att den, som uppbär understödet, vid tiden för arbetslösheten vistas här i riket. Däremot föreskrives i 19 § förordning-en den 15 juni 1934 om erkända arbets-löshetskassor att medlem av dylik kas-sa, som önskar komma i åtnjutande av daghjälp för viss dag, den dagen skall personligen söka arbete hos organ för den svenska offentliga arbetsförmed-lingen. Denna skyldighet må dock un-der vissa omständigheter eftergivnas.

Tillsynsmyndigheten för erkända arbetslöshetskassor har år 1947 med stöd av sist åsyftade stadgande lämnat arbetslösa medlemmar i sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa, vilka uppehålla sig i Narvik, dispens från skyldigheten att söka arbete hos organ för den offentliga arbetsförmedlingen under förutsättning att de i stället hänvända sig till den norska statliga arbetsförmedlingen i Narvik. Denna generella dispens har möjliggjorts genom att vederbörande norska myndigheter för Narviks vidkommande och i fråga om medlemmar av sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa tills vidare påtagit sig de uppgifter, som eljest fullgöras av den svenska offentliga arbetsförmedlingen beträffande de erkända arbetslöshetskassornas medlemmar. Till följd av dispensbeslutet utbetalar kassan understöd i Narvik på samma sätt som inom Sverige. Understödet utgår efter ordvanlig karenstid av sex dagar med 5 kronor 25 öre i daghjälp, 75 öre såsom kristillägg å daghjälp samt i förekommande fall familjetillägg (make- och husföreståndarinnetillägg 1 krona 25 öre, barnstillägg för varje barn under 16 år 1 krona). Beloppet utbetalas i norsk valuta, sedan omräkning skett efter senaste kursnotering. Understödsutbetalningen handhaves av sjöfolksförbundets ombudsman i Narvik, vilken fungerar som sjöfolkets erkända arbetslöshetskassas lokala redogörare.

Vid förhandlingarna om överenskommelsen angående Narvik utlovades från norsk sida att erforderlig medverkan från den norska arbetsförmedlingen skulle kunna lämnas även i andra norska hamnar än Narvik, därest verksamheten i denna hamn icke visade, att oförutsedda komplikationer följde av anordningen, och därest ett svenskt behov av vidgade möjligheter till understödsbetalning föreläge.

I vissa länder torde svenska medborgare vara berättigade att erhålla understöd, då de arbetat å utländskt fartyg samt i samband därmed kommit att tillhöra obligatorisk eller frivillig arbetslöshetsförsäkring i vederbörande utländska stat och därefter blivit arbetslösa inom denna stats territorium.

På grund av särskilda ömsesidighetsöverenskommelser ha svenska medborgare tillförsäkrats rätt att tillhöra statsunderstödd arbetslöshetskassa i Schweiz, Tjeckoslovakien, Danmark, Österrike och Polen.

I Danmark och Norge kan rätten till understöd från arbetslöshetsförsäkring förvärfvas på mycket kort tid av den som varit medlem av svensk erkänd arbetslöshetskassa och övergått till dansk statserkänd arbetslöshetskassa eller Norges obligatoriska arbetslöshetsförsäkring utan att avbrott i försäkrings-tillhörigheten inträffat.

Understöd från dansk statserkänd arbetslöshetskassa kan tillkomma en arbetslös svensk, som t. ex. efter att ha anställts å danskt fartyg vunnit inträde i sådan kassa och erlagt avgifter till kassan för två veckor samt därefter avmönstrat i dansk hamn och uppehåller sig där i avvaktan på ny hyra. Vid prövningen av hans rätt till understöd i den danska kassan tillgodoräknas honom nämligen enligt 1946 års överenskommelse mellan danska och svenska arbetslöshetskassor avgifter, som erlagts till svensk erkänd arbetslöshetskassa.

Enligt en den 18 december 1948 ingången överenskommelse mellan Norge och Sverige äger en svensk, som erhåller anställning i land i Norge eller i norsk kustfart, att för understödsrätt i den norska obligatoriska arbetslöshetsförsäkringen tillgodoräkna avgifter, erlagda till svensk erkänd arbetslöshetskassa. Understöd kan utgå, sedan vederböran-

de varit i försäkringspliktigt arbete i Norge i fyra veckor. Tillgodoräknande-rätt föreligger dock enligt denna överenskommelse icke i fråga om den norska arbetslöshetsförsäkringen för sjöfolk i utrikes fart. Såsom framgår av redogörelsen i andra kapitlet för ifrågavarande norska lagstiftning, omfattar denna speciella försäkring endast norska medborgare samt sådana personer utan norskt medborgarskap, som ha fast hemvist i Norge.

4. Hjälp vid arbetslöshet från annan stat än Sverige.

Hjälp vid arbetslöshet motsvarande kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd eller sysselsättning vid beredskapsarbete kan tillkomma en arbetslös svensk medborgare, som vistas i Danmark, Norge, Tyskland, Schweiz och Tjeckoslovakien. Med dessa stater har nämligen Sverige ingått överenskomelser av innebörd att Sverige å ena sidan och de nämnda länderna å den andra ömsesidigt skola bereda varandras medborgare hjälp vid arbetslöshet. Denna hjälpmöjlighet saknar dock praktiskt taget betydelse för sjöfolket, emedan endast personer, som under längre tid varit bosatta i vistelselandet och därvid haft stadigvarande anställning inom dess näringsliv kunna erhålla sådan hjälp efter samma grunder som vistelselandets medborgare.

I Danmark, Finland och Norge torde svensk arbetslös sjöman, som är i behov av hjälp och saknar rätt eller möjlighet till hjälp på annat sätt, kunna erhålla fattigvård. Mellan dessa länder och Sverige har nämligen år 1928 upprättats den s. k. nordiska fattigvårds-konventionen, enligt vilken de fördragsslutande länderna äro skyldiga att lämna varandras nödställda medborgare fattigvård på samma sätt och enligt

samma regler som åt sina egna medborgare.

Lagstiftning och praxis på fattigvårdsområdet överensstämmer i stort sett i de nordiska länderna. I Sverige kan enligt numera stadgad praxis fattigvård lämnas vid nödsituation, föranledd av arbetslöshet. Härvid tillämpas 2 § fattigvårdslagen den 14 juni 1918. I gällande instruktion för beskickningar och konsulat uttalas, »att svensk sjöman i vissa fall torde kunna erhålla bistånd av vederbörande fattigvårdsmyndigheter» på grund av ovannämnda konvention. Det åligger konsul i dessa länder, hos vilken nödställd svensk sjöman sökt ekonomiskt bistånd, att undersöka huruvida icke erforderlig hjälp på så sätt kan erhållas.

5. Ekonomiskt bistånd från utrikesförvaltningen.

I förordningen den 3 februari 1928 angående beskickningar och konsulat innehåller §§ 53—56 stadganden om »ekonomiskt bistånd åt sjöfolk och nödställda svenska medborgare». Dessa bestämmelser jämte gällande instruktion i anslutning härtill refereras i korthet nedan.

Enligt § 53 mom. 1 åligger det konsul att under iakttagande av tillbörlig sparsamhet lämna bistånd till svensk sjöman, som lider av könssjukdom i smittosamt skede och från svenskt fartyg kvarlämnats i utlandet. Kostnaden för dennes sjukhusvård, läkarbehandling och läkemedel skall nämligen bestridas av statsmedel. I samma moment stadgas även skyldighet för konsul att lämna bistånd till svensk sjöman, som är berättigad till resa med underhåll på statens bekostnad till sin hemort i Sverige, sedan hans anställning upphört i utlandet till följd av att svenskt fartyg genom sjöolycka gått förlorat el-

ler efter sådan olycka förklarats vara icke iståndsättligt (kondemnerat).

I § 53 mom. 2 föreskrives att konsul skall försträcka det belopp, som med iakttagande av tillbörlig sparsamhet erfordras för sjömans sjukvård, underhåll eller fortskaffning, då kostnaden härför skall bestridas av redaren, men sjömannen icke erhållit av redaren vad sålunda tillkommit honom. Detta moment avser att ge sjöman rätt till erforderligt förskott från konsulat å sådan ersättning, till vilken han kan vara berättigad jämlikt 34 och 37 §§ sjömanslagen.

I § 53 mom. 3 återfinnes härefter den bestämmelse, som i föreliggande sammanhang har det största intresset. Den lyder: »Har svensk sjöman råkat i nöd utan att sådana omständigheter äro för handen, som avses i mom. 1 eller 2, och utan att bistånd av utländsk konsul eller ortens myndigheter med stöd av överenskommelse med främmande stat eller eljest kunnat utverkas för hans räkning, må konsul, om skälig anledning förefinnes för bispringande av sjömannen, lämna honom försträckning för avhjälpande av de mest trängande behoven.»

I instruktionen för beskickningar och konsulat framhålles i anslutning till detta moment, att bistånd av däri nämnd beskaflenhet även kan lämnas åt sjöman, som varit anställd å utländskt fartyg. Därjämte påpekas, att konsul bör »övertyga sig om att sjömannen icke på grund av överenskommelse med främmande stat eller eljest kan erhålla bistånd av utländsk konsul eller av ortens myndigheter». Härvid erinras bland annat om särskilda överenskommelser med Danmark och Finland samt om den nordiska fattigvårds-konventionen, om bestämmelser i danska, finska och norska sjömanslagarna samt om det förhållandet, att redaren

enligt lagen i åtskilliga främmande länder är skyldig »att hemförskaffa sjöman, som med något hans fartyg anlant till landet, eller att ersätta ortsmyndigheterna deras kostnader för sjukvård åt sjöman, som kvarlämnats från fartyget».

Vidare angives, att — för att skälig anledning att bispringa hjälpsökande svensk sjöman skall föreligga — i regel torde böra fordras, att sjömannens nödställda belägenhet är en följd av hans skiljande från fartyget, varjämte sjömannen bör omedelbart efter det han lämnat fartyget hava hänvänt sig till konsuln. De fall, som företrädesvis kunna komma i fråga, äro att för sjöman uppstått behov av sjukvård under längre tid än den, för vilken redaren har att svara, eller att sjöman, som vid avmönstringen saknat tillräckliga medel för underhåll eller hemresa eller resa till annan hamn, skilts från tjänsten på grund av hyrestidens utgång eller annan liknande anledning, som icke berättigar till ekonomiskt bistånd av staten eller av svensk redare. Undantagsvis kunna fall förekomma, då en sjöman, oaktat hans nödläge är självförvällat, dock bör av humanitära skäl erhålla bistånd av konsul. Då den hjälpsökande icke kan legitimera sig eller synes tillhöra den kategori av sjöman, som utan att hava någon anknytning till hemlandet cirkulera mellan olika hamnar, bör emellertid givetvis frågan, huruvida bistånd skall lämnas eller ej, bliva föremål för synnerligen noggrann prövning.

I fråga om sättet för lämnande av bistånd angiver instruktionen att detta får avgöras med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. Biståndet kan sålunda bestå i underhåll å sjömanshem under några dagar för att sätta vederbörande i tillfälle att skaffa sig ny hyra, varmed konsuln bör vara

honom behjälplig, sjukvård, hjälp till oundgängligen erforderliga kläder, medel för resa till annan hamn med bättre arbetsutsikter eller sjömannens fortskaffande till närmaste svenska hamn eller gränsstation.

I § 53 mom. 4 i förordningen om beskickningar och konsulat stadgas slutligen, att konsul, om synnerliga skäl därtill äro, må lämna bistånd enligt mom. 3 till utländsk sjöman, som utan eget förvållande skilts från svenskt fartyg utom riket och till följd därav råkat i nöd utan att sådana omständigheter äro för handen som avses i mom. 1 eller 2. Dock bör konsulen först förvissa sig om att sjömannen icke kunnat erhålla bistånd av sitt eget lands konsul eller av ortens myndigheter.

Rörande förfarandet, då ekonomiskt bistånd lämnas enligt § 53 mom. 3 och 4, föreskrives i instruktionen att konsul, i de fall då han har att bereda sjöman kost och logi, bör göra detta företädesvis genom att lämna polletter till lämpligt näringsställe eller sjömanshem. »Kontanta medel böra endast då särskilda skäl därför föreligga lämnas sjömannen; i sådant fall böra dessa vara tillräckliga för avhjälpande av det omedelbara behov, för vilket de äro avsedda.» Skall sjöman fortskaffas, bör resan företagas med första lägenhet och helst på sådant sätt att uppehåll under densamma undvikes. Konsul har att inköpa biljett åt sjömannen och bör tillse, att resan verkligen kommer till stånd. Biljetten skall avse tredje klass å järnväg och billigaste plats å fartyg, dock skall tillses, att sjömannen erhåller lämplig, skyddad sovplats. Sjöman av befälsgrad kan i vissa fall erhålla biljett för resa i bättre klass. Om kosthåll icke ingår i biljettpriset, skall sjömannen erhålla tillräckliga medel för att bestrida utgifterna härför under re-

san, likaså för kost och logi under uppehåll, om sådant är nödvändigt.

Då bistånd lämnas enligt § 53 mom. 3 och 4 skall konsul avfordra sjömannen s. k. nödställdförklaring. Denna innehåller dels vissa uppgifter rörande sjömannens personliga data och tidigare anställningsförhållanden, dels en redogörelse för orsaken till hans nödställda belägenhet, dels slutligen följande förbindelse: »Jag förbinder mig att vid anfordran återbetala det belopp, som i anledning härav för mig utgives och medgiver att utan mitt vidare hörande ersättning för sagda belopp må utgå av intjänta hyres- eller avlöningsmedel eller andra mina tillgångar.» Nödställdförklaringen bestyrkes av vederbörande konsul.

Ersättning för lämnat bistånd enligt mom. 3 och 4 skall konsul i första rummet söka erhålla genom att »göra sig betäckt hos den hjälpsökande, exempelvis genom förskott i hyra». Eljest erhåller konsul ersättning för lämnat bistånd genom att insända räkning till utrikesdepartementet, åtföljd av styrkta verifikationer för ifrågavarande utgifter. Räkningen insändes senast inom en månad efter det utgifterna gjordes. Olönad vicekonsul har att insända räkningen till sin närmaste överordnade. Sedan räkningen inkommit till departementet, söker departementet genom dess arvs- och ersättningsbyrå så snart som möjligt utkräva ifrågavarande belopp från vederbörande sjöman. Härvid efterforskas i första hand hos vilket rederi sjömannen sedermera erhållit anställning, varefter departementet hänvänder sig till rederiet för att med stöd av ovan återgivna förbindelse i nödställdförklaringen återfordra beloppet ur de hyresmedel, som sjömannen kan ha intjänat.

I vissa fall, då upprepade försök att indriva belopp, lämnat såsom eko-

nomiskt bistånd, misslyckats och därvid framkommit att sjömannen saknar möjligheter att återbetala erhållet bistånd, samt vid dödsfall under ömmande ekonomiska omständigheter har utrikesdepartementet, som saknar författningssenlig möjlighet att avskriva beloppet, likväl av humanitära skäl ansett sig böra upphöra att framställa krav på beloppets återbetalning. Kostnaderna för utrikesdepartementets hjälpverksamhet genom ekonomiskt bistånd täckas av medel från ett förslagsanslag III: D 3, »gottgörelse för kostnaderna för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar» f. n. upptaget till 300 000 kronor. Ekonomiskt bistånd till sjömän,

vilka sakna rätt till ersättning från statsverket eller redare, lämnades under budgetåret 1945/46 med 228 909 kronor. Under samma tid inflöto 35 342 kronor i återbetalning från sjömän för erhållet bistånd. Motsvarande siffror voro för budgetåret 1946/47 305 898, respektive 37 370; för budgetåret 1947/48 216 767, respektive 72 348; för budgetåret 1948/49 219 632, respektive 83 697. Anslaget belastades alltså av följande nettoutgifter för hjälpverksamheten genom ekonomiskt bistånd till sjömän: 1945/46 193 567 kronor; 1946/47 268 528 kronor; 1947/48 144 419 kronor; 1948/49 135 935 kronor.

CENTRALHAMNAR

Arbetsförmedling och understödsverksamhet kan redan av tekniska skäl icke anordnas på varje plats, där en svensk sjöman kan tänkas bli arbetslös. De erforderliga åtgärderna härför böra endast vidtagas i de utländska hamnar, där det på grund av sjöfartens förhållanden blivit vanligt, att arbetslösa svenska sjömän uppehålla sig i avvaktan på ny hyra. Kostnaderna för dessa åtgärder och det administrativa merarbetet att åvägabrunga dem skulle eljest icke komma att stå i rimlig proportion till behovet. Det framstår vidare som i hög grad önskvärt, att sjöfolket vid arbetslöshet utomlands på sätt som redan nu i stor utsträckning sker söker sig till hamnar, i vilka relativt goda utsikter till snar nyanställning bruka föreligga bland annat på grund av att de ofta anlöpas av svenska fartyg. Koncentreras arbetsförmedlingsarbetet och understödsverksamheten till sådana hamnar, kan det antagas att sjöfolket blir benäget att om möjligt endast avmönstra i dessa eller vid avmönstring på annan plats söker bege sig till dylika hamnar. Likaså torde befälhavarna genom en sådan ordning bliva inställda på att söka täcka uppkommande behov av arbetskraft i just dessa hamnar. Härigenom skulle uppkomna vakanser lättare komma att fyllas av svenskt sjöfolk i stället för av

utländskt. Att så sker, är ett viktigt intresse såväl för rederierna som för sjöfolket. För sjöfolkets del tillkommer att välfärdsanordningarna i första hand torde komma att utbyggas i de mera frekventerade hamnarna, varför svårigheterna under tiden av väntan på nytt arbetstillfälle minskas.

Av dessa skäl föreslår delegationen, att vissa hamnar genom särskilt förordnande skola förklaras vara centralhamnar. Dylikt förordnande skall innebära, att särskild arbetsförmedling på lämpligt sätt inrättas i vederbörande hamn och att understödsverksamhet där må äga rum. I anslutning till förordnande att viss hamn skall vara centralhamn bör därför givas förordnande, dels att innehavaren av viss befattning eller viss person skall ombesörja arbetsförmedling för sjöfolk på orten, dels att utbetalning av understöd skall handhavas av denne eller — om så är möjligt — av annan.

Förordnande att viss hamn skall vara centralhamn torde böra utfärdas av ministern för utrikes ärendena. Det bör åligga utrikesdepartementets understödsnämnd att, då så finnes vara påkallat, efter hörande av berörda myndigheter och organisationer göra framställning om dylikt förordnande eller om upphävande av tidigare givet förordnande. Nämnden bör även yttra sig

över framställningar, vilka i dessa frågor kunna ingivas av svenska utlandsmyndigheter, redarnas och de ombordanställdas organisationer eller andra.

Det av delegationen föreslagna systemet synes medgiva, att arbetsförmedling och understödsverksamhet utan större omgång kan komma till stånd på en plats, där behov härav yppats, samtidigt som vidtagna anordningar lätt kunna slopas, då de icke längre äro behöfliga.

Besluten om centralhamnar torde icke böra göras alltför restriktiva. Även hamnar med relativt ringa antal arbetslösa per år synes böra vara centralhamnar, därest den dit lokaliserade arbetslösheten har ett klart samband med den svenska sjöfartens förhållanden.

Delegationen har icke ansett det lämpligt att den tager ställning till frågan om vilka hamnar, som böra vara centralhamnar. Delegationen har likväl funnit sig böra redovisa resultatet av vissa undersökningar av preliminär karaktär. Dessa giva vid handen, att nedan angivna hamnar i första hand synas böra komma i fråga vid överväganden om förläggning av centralhamnar. Beträffande flera av de nämnda hamnarna föreligger det förhållandet att för dem nu gällande bestämmelser rörande behandlingen av svenskt sjöfolk göra dem olämpliga såsom centralhamnar. En uppmjukning av dessa bestämmelser måste alltså åstadkommas genom förhandlingar med myndigheterna i vederbörande stat, därest beslut skall kunna fattas att en dylik hamn skall vara centralhamn. Delegationen har vid uppgörande av översikten främst velat angiva de önskemål beträffande centralhamnarnas förläggning, som framstå såsom mest angelägna på grund av den svenska sjöfartens förhållanden. Den är likväl medveten

om att sådana hinder kunna föreligga, att det till viss del icke blir möjligt att förverkliga dessa önskemål.

Narvik.

Denna hamn är den viktigaste för den svenska malmexporten och har därför stor betydelse för den svenska sjöfartens utländska arbetsmarknad. Såsom framgår av den i tredje kapitlet återgivna tabellen över av- och påmönstringar i utländska hamnar utgöra dessa förrättningar i Narvik mer än 40 procent av samtliga.

Antwerpen.

Den svenska sjöfarten på Antwerpen, vilken länge varit betydande, har efter kriget tenderat att tilltaga; ett flertal linjer med Antwerpen som ena sluthamn hava bl. a. tillkommit. Antalet på- och avmönstringar i Antwerpen är mycket stort. Cirka 50 nyanställningar per månad har sålunda beräknats vara normalt för denna hamn, oaktat att de belgiska myndigheterna icke medgiva att mer än 30 svenska sjömän samtidigt uppehålla sig där i avvaktan på ny anställning. Det torde vara lämpligt att Antwerpen som centralhamn har uppsikt över övriga hamnar i Belgien såsom Gent, Ostende och Brügge.

Rotterdam.

Den svenska sjöfarten på Rotterdam är sedan lång tid tillbaka omfattande. Denna hamn kunde som centralhamn ha uppsikt över Amsterdam och andra nederländska hamnar.

Rouen.

Sjöfarten på de västfranska hamnarna har avsevärd omfattning. Rouen torde vara den ur svensk synpunkt viktigaste av dessa hamnar och samtliga franska kanal- och atlanthamnar böra betjänas från centralhamnen Rouen.

London.

Med hänsyn till den sjöfart, som för närvarande bedriyes på engelska, skotska och irländska hamnar, skulle egentligen flera centralhamnar i Storbritannien och Irländska Republiken vara erforderliga. Då sjöfolk snabbt kunna resa mellan dessa hamnar och Sverige, torde det emellertid till en början vara tillräckligt att London förklaras vara centralhamn.

Lissabon.

Denna hamn har efter kriget kommit att spela en stor roll för den svenska sjöfarten. Ett flertal linjer anlöpa Lissabon eller hava denna hamn till sluthamn. Lissabon bör därför ifrågakomma som centralhamn för de portugisiska och de nordspanska hamnarna. Förklaras Lissabon vara centralhamn torde de svenska fartyg som trafikera dessa linjer i större utsträckning än för närvarande kunna erhålla svenskt man-skap.

Genua.

Numera har trafik med svenska fartyg öppnats från Genua på ett flertal medelhavshamnar ävensom på sydamerikanska hamnar, och omsättningen av anställda är ganska livlig i denna hamn. Härifrån kunde såväl de spanska och franska medelhavshamnarna som de italienska hamnarna betjänas.

New York.

Den livliga trafiken från Skandinavien till ostkusten av Förenta Staterna och det stora antal linjer vilka upprätthålla trafik på Nord-, Mellan- och Sydamerika med New York och närliggande hamnar som slutpunkt, synes göra det nödvändigt att förklara New York vara centralhamn. Från denna hamn

böra samtliga nordamerikanska atlant-hamnar betjänas.

New Orleans.

Trafiken på New Orleans är för närvarande av mindre omfattning, men med hänsyn till avståndet till New York, torde det böra övervägas att jämväl New Orleans skall förklaras vara centralhamn. Gulfhamnarna i såväl Förenta Staterna som Mexico få betjänas från denna hamn, varjämte även hamnarna på de västindiska öarna torde kunna omfattas av verksamheten i denna centralhamn.

San Francisco.

Ett flertal svenska rederier upprätthålla trafik på Stilla Havet och ett stort antal svenska fartyg anlöpa regelbundet ett flertal hamnar på Förenta Staternas västkust. Omsättningen av sjöfolk är livlig, särskilt i San Francisco. Denna hamn är därför lämplig som centralhamn inom detta område.

Buenos Aires.

Med hänsyn till omfattningen av den svenska trafik, som upprätthålles på Sydamerika, är det angeläget att en centralhamn finnes inom detta område, särskilt då flera av linjerna på Sydamerika icke ha anknytning till Sverige. Den hamn som i första hand bör komma i fråga är uppenbarligen Buenos Aires.

Sydney.

Det torde böra övervägas att utse Sydney till centralhamn för Australiens hamnar och för hamnarna på Söderhavets öarna. Visserligen bedrives trafik på dessa hamnar endast av ett par rederiers fartyg, men med hänsyn till avståndet från Sverige torde likväl skäl föreligga för att en centralhamn för detta område utses.

ARBETSFÖRMEDLINGSSPÖRSMÅL

1. Arbetsförmedling.

Såsom i tidigare avsnitt av betänkandet visats, förekommer i viss utsträckning arbetslöshet bland svenska sjömän som visas i utländska hamnar. Det medel, som står till buds för motverkande av arbetslöshet i utländsk hamn, torde vara en arbetsförmedling, avpassad efter de speciella förhållandena på detta område. Denna arbetslöshet har en tendens att koncentrera sig till vissa hamnar, som regelmässigt anlöpas av ett stort antal svenska fartyg. Fartygen äro ofta i behov av att komplettera sina besättningar bland de sjömän, som uppehålla sig i vederbörande hamn. Kontakten för uppgörelse om anställning å svenska fartyg har sålunda kommit att i viss utsträckning förläggas till vissa utländska hamnar. Dessa hamnar kunna till följd därav i detta speciella avseende anses utgöra en del av den svenska arbetsmarknaden i vidsträckt bemärkelse. För den svenska sjöfarten är det av stor vikt, att fartygen om möjligt utan att besöka Sverige kunna förse med svenska ersättare för dem, vars anställning av en eller annan anledning upphör. För de sjömän, som drabbas av arbetslöshet i utländsk hamn, är det likaledes av största betydelse, att de utan längre dröjsmål vinna ny anställning eller om detta ej kan ske anvisas arbete i Sverige, enär en

mera långvarig arbetslöshetsperiod i utländsk hamn ofta blir förödande för den enskilde i såväl ekonomiskt som annat avseende. På grund av koncentrationen av arbetslösheten till vissa hamnar torde en ändamålsenlig arbetsförmedling i enlighet med nedan angivna riktlinjer kunna anordnas inom en rimlig kostnadsram.

I varje hamn, som förklaras vara centralhamn, förordnas innehavaren av viss befattning eller viss person att handhava arbetsförmedling för sjömän. I några fall torde avtal kunna träffas, att utländsk arbetsförmedling skall ombesörja arbetsförmedlingsuppgiften även för svenskt sjöfolk. Detta bör givetvis endast ske, då dylik arbetsförmedling fyller relativt högt ställda krav. Det torde i regel visa sig vara lämpligast att förordnandet lämnas en vid konsulat (eller beskickning) såsom kanslist anställd tjänsteman. Även person, som exempelvis i egenskap av föreståndare för lärum för sjömän har nära kontakt med sjöfolkets förhållanden, kan måhända stundom anförtros denna uppgift. I hamn, där sjöfartshotell framdeles kommer att inrättas, torde föreståndaren för ett sådant hotell kunna ifrågakomma. I de amerikanska hamnar där Scandinavian Shipping Offices äro verksamma bör förmedlingsverksamheten enligt delegationens mening även i fortsättningen anförtros

dessa organ, vilka såsom nämnts upprättats av redare- och sjöfolksorganisationerna i Danmark, Norge och Sverige.

Den som utsetts att handhava arbetsförmedling skall enligt vanliga grunder för arbetsförmedlingsarbete snarast möjligt anvisa de arbetssökande de arbetstillfällen, för vilka de bäst lämpa sig. Arbetsförmedlaren har att mottaga anmälningar om lediga platser samt att på lämpligt sätt göra sig underrättad om behovet av arbetskraft å fartyg, som anlöpa hamnen eller närbelägna hamnar. Befälhavarna på dessa fartyg böra vid första kontakt underrättas, huruvida arbetssökande finnes. För att förmedlaren skall kunna effektivt bedriva sin verksamhet krävs bland annat att befälhavarna i god tid underrätta om fartygets behov av ny arbetskraft, vilket i allmänhet kan ske telegrafiskt före fartygets ankomst till hamnen. Kan arbetstillfälle erbjudas på utländskt fartyg, bör arbetsförmedlaren medverka till att arbetssökanden erhåller detta under förutsättning att arbetsförhållandena äro tillfredsställande och fartygets destination överensstämmer med arbetssökandens önskemål.

Det är av synnerlig vikt att intim kontakt upprätthålles mellan arbetsförmedlarna i utlandet så att arbetstillfällena bli utnyttjade även av sjömän som gå arbetslösa på andra orter än de där tillfällena kunna erbjuda sig. Delegationen anser det nödvändigt att samtliga arbetsförmedlare utomlands åläggas att omedelbart till arbetsmarknadsstyrelsen inrapportera anmälningar såsom arbetssökande, anmälningar om lediga platser och anvisningar av arbete. På arbetsmarknadsstyrelsen såsom chefsmyndighet för den offentliga arbetsförmedlingen bör ankomma att upprätta bästa möjliga kontakt mellan centralhamnarnas arbetsförmedlare samt mellan dessa och arbetsförmedlingen i Sve-

rige. Detta torde lämpligen kunna ske genom att styrelsen utser en centralförmedlare, vilken synes böra vara befattningshavare vid sjömansförmedlingen i Göteborg. På grundval av inkommande rapporter får denne centralförmedlare möjlighet att vid varje särskild tidpunkt bilda sig en uppfattning om tillgång och efterfrågan på arbetskraft i de utländska hamnarna. Med ledning av arbetsförmedlarnas rapporter och de upplysningar som kunna vinnas genom studium av rederiernas positionslistor samt genom kontakt med de större arbetsgivarna ävensom Sveriges redareförening och de ombordanställdas organisationer har centralförmedlaren att lämna centralhamnarnas arbetsförmedlare erforderliga uppgifter om förekomsten av arbetstillfällen och arbetssökande i övriga hamnar samt om de sannolika utsikterna för trafiken på de olika hamnarna i fortsättningen. Systemet torde bliva till fördel för såväl arbetsgivare som arbetstagare, eftersom exempelvis en befälhavare, som efterfrågar viss arbetskraft i Rotterdam, i förekommande fall omedelbart erhåller upplysningar om att arbetssökande ej finnes därstädes men väl i Antwerpen. En dylik anordning med centralförmedlare och rapportskyldighet till denne är även erforderlig för att det skall bli möjligt att på rätt sätt avgöra, huruvida arbetslösa skola tillrådas kvarstanna i viss hamn eller uppmanas avresa till annan utländsk hamn eller Sverige. Den föreslagna anordningen bör icke hindra att god kontakt samtidigt uppehålles även direkt mellan närbelägna centralhamnarnas arbetsförmedlare. Kostnaderna för införskaffandet av nödvändiga upplysningar för arbetsförmedlingsarbetet torde emellertid ställa sig väsentligt billigare genom ett system med centralförmedlare än om varje arbetsförmedlare för sig skulle försöka

göra sig underrättad om situationen genom direkta förfrågningar åt olika håll utanför sitt eget naturliga arbetsområde.

I 8 § andra stycket förslag till kungörelse angående understöd till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn (se bilaga 1; i fortsättningen benämnt kungörelseförslaget) har intagits föreskrift om att arbetslös sjöman som vill komma i åtnjutande av arbetslöshetsunderstöd för viss dag denna dag personligen skall söka arbete hos arbetsförmedlaren. Denne kan emellertid i viss utsträckning medgiva dispens från det personliga besöket, liksom arbetsförmedlingen i Sverige äger dispensera arbetssökande kassamedlem och hjälp-sökande hos arbetslöshetsnämnd från dagligt besök hos förmedlingen. Beträffande reglerna för dispens bör utrikesdepartementets understödsnämnd utfärda generella anvisningar i nära anslutning till dem, som gälla inom arbetsförmedlingen i Sverige. Ofta torde det vara lämpligt att avtala med den arbetslöse sjömannen, att han å dagar, som icke äro besöksdagar, skall vid viss tidpunkt uppehålla sig å en plats, där han kan nås av kallelse till arbete. Möjlighet till ny anställning kan plötsligt yppa sig och tillfället försittes må hända, om den arbetslöse icke omgående nås av underrättelse härom. Med hänsyn härtill har i kungörelseförslaget infogats en bestämmelse att dispensen må göras beroende av att den arbetslöse vid avtalad tidpunkt är anträffbar å viss plats.

Såväl arbetsförmedlare som centralförmedlare böra enligt särskilda anvisningar föra en efter enkla linjer upp-lagd statistik över arbetsförmedlings-arbetet.

Beskickningar och konsulat å orter, vilka icke äro centralhamnar, torde böra åläggas att på lämpligt sätt för-

medla kontakt mellan arbetslös sjöman och arbetsförmedlingen i närmaste centralhamn. Det synes därför vara lämpligt att införa föreskrift härom i instruktionen för beskickningar och konsulat.

2. Arbetslösas förflyttning.

I Sverige ha statsbidrag till arbetstagens resor i olika former utgått sedan år 1913. För närvarande gälla de bestämmelser om arbetstagens resor m. m., som meddelats av Kungl. Maj:t i brev den 30 juni 1943 samt de närmare anvisningar angående dessa bestämmelser, som dåvarande statens arbetsmarknadskommission enligt bemyndigande i nyssnämnda kungliga brev utfärdat i cirkulär till länsarbetsnämnderna i september 1943. Hjälp till resa lämnas den, som fått anvisning på anställning genom offentlig arbetsförmedling eller eljest erhållit densamma under arbetsförmedlingens medverkan. Hjälp utgår i form av förskott eller bidrag till kostnad för arbetstagens resa till och från anställning, för dagliga resor vid tillfälligt arbete samt för flyttning av familj och bohag. Förutsättning för hjälpen är, att arbete av liknande art och med jämställda förmåner icke kan erbjudas arbetstagen på eller i närheten av den ort, där begäran om förskott eller bidrag göres.

Förskott kan lämnas arbetstagen som saknar medel att själv bekosta resa till eller från anställning. Skriftlig förbindelse om återbetalning skall lämnas. Skyldigheten att återbetala kan eftergivas genom avskrivningsbeslut.

Bidrag kan av den offentliga arbetsförmedlingen lämnas till arbetstagens resa till anställning under förutsättning, antingen att anställningen är hänförlig till område av näringslivet, som är av särskild betydelse för folkförsörjningen eller rikets försvar eller att arbetstagen

vid tidpunkten för anvisandet av den nya anställningen är bosatt inom område, där arbetslösheten är av sådan omfattning eller struktur, att arbetsmarknadskommissionens (arbetsmarknadsstyrelsens) särskilda åtgärder finnas vara påkallade för underlättande av arbeidskraftens förflyttning.

Återresa må bekostas av arbetsförmedlingen, därest arbetet slutförts eller överenskommelse om anställning icke kommit till stånd.

Den som tillträder fast anställning på annan ort, kan erhålla bidrag med hela kostnaden eller del därav för resa för sig och familjen samt förflyttning av bohag. Resekostnaden skall avse resa å plats med lägsta biljettpreis. Bidrag till flyttningsskostnad utgår med högst 400 kronor.

Det synes motiverat att införa motsvarande anordningar beträffande arbetslöst sjöfolk i utländsk hamn. Det förekommer nämligen ofta, att arbetslösa av denna kategori befinna sig å platser, där nya arbetstillfällen av olika skäl icke kunna beräknas uppkomma förrän en längre tid förflutit. Genom förflyttning till plats med bättre arbetstillgång böra arbetslöshetsperioderna i många fall kunna avsevärt förkortas. Stundom torde också skäl föreligga att av allmänna medel lämna bidrag till resa utan att väntetiden för nytt arbete till sjöss därigenom kan beräknas bli avkortad. I en period av minskad sysselsättning inom sjöfarten måste det av sociala skäl vara bättre att de sjömän som blivit långvarigt arbetslösa uppehålla sig i Sverige än i utländska hamnar. I Sverige kunna de erhålla placering inom eller utom sitt yrke och i sista hand sysselsättas vid beredskapsarbete.

Delegationen förordar att bestämmelser införas i kungörelseförslaget (13 §), vilka möjliggöra att arbetslös sjöman

som önskar resa till annan hamn må kunna erhålla förskott å kostnaden för resan. En förutsättning för lämnande av dylikt förskott bör vara att sjömannens utsikter att erhålla ny anställning bedömas bliva väsentligt förbättrade genom förflyttningen till den andra hamnen. Förskottet bör lämnas mot förbindelse om återbetalning. I de fall, då återbetalning icke skett trots att krav därom upprepade gånger framställts och då underlåtenheten att återbetala måste anses ha sin grund i mera varaktiga försörjningssvårigheter, bör utrikesdepartementets understödsnämnd äga avskriva det förskotterade beloppet.

Delegationen föreslår vidare, att bestämmelse införas, enligt vilken sjöman som erhållit anvisning av arbetsförmedling att söka arbete å annan ort må kunna medgivas bidrag till resa till sagda ort. Anvisning att söka arbete å annan ort torde böra givas sjöman då arbetsmarknadssituationen gör det uppenbart, att sjömannen genom förflyttningen kommer att vinna ny anställning, efter avsevärt kortare väntetid än den, som antas förlöpa före ny anställning därest han kvarstannar å orten. Sådan anvisning bör även givas, då inga utsikter synas föreligga att nytt arbetstillfälle inom rimlig tid skall uppkomma i den hamn, där sjömannen uppehåller sig. I samband med anvisning att söka arbete å annan ort bör resebidrag erbjudas sjömannen.

Det bör uppmärksammas, att arbetslös sjöman, som uppbär understöd eller genomgår karenstid för understöd, enligt kungörelseförslaget förlorar understöds-möjligheten, därest han icke efterföljer anvisning att söka arbete å annan ort. Det torde icke kunna ifrågasättas, att den som åtnjuter understöd, skall vara skyldig att ikläda sig en ofta betydande utgift för resa för att bibehålla möjligheten till understöd. Anvisningen att

söka arbete å annan ort och medgivandet av bidrag till den nödvändiga resan måste därför utgöra två moment av ett och samma beslut, då den arbetslöse akтуellt uppbär understöd.

Såväl reseförskott som resebidrag böra kunna lämnas sjöman oavsett han uppbär understöd eller icke.

Det praktiska tillvägagångssättet vid tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen om resebidrag synes i regel böra bli, att centralförmedlaren eller lokal arbetsförmedlare fäster utrikesdepartementets understödsnämnds uppmärksamhet på fall, där den arbetslöse bör förflytta sig till annan ort. Beslut att medgiva resebidrag fattas härefter av nämnden, varpå arbetsförmedlaren å den arbetslöses vistelseort omedelbart underrättas för beslutets verkställande.

Arbetsförmedlare i centralhamn och — i speciella fall — även befattningshavare inom utrikesförvaltningen som är stationerad å annan ort än centralhamn bör kunna bemyndigas att utgiva förskott. Arbetsförmedlare i centralhamn bör jämväl kunna bemyndigas att lämna resebidrag av mindre storlek. Vid dylika bemyndiganden torde viss summa böra angivas såsom maximibelopp i det enskilda fallet.

Kostnaderna för här ifrågavarande resor äro ofta betydande. Det allmännas utgifter för resebidrag till arbetslöst sjöfolk kunna emellertid icke tillåtas stiga till oproportionerligt stora belopp. Resebidrag bör därför icke lämnas med större belopp än den sannolika summan av ytterligare understödsbelopp vid fortsatt vistelse å uppehållsorten. Anses exempelvis i visst

fall tiden för arbetslösheten kunna förkortas med en månad genom förflyttning till annan ort, bör resebidrag alltså ifrågakomma, därest den arbetslöse under denna månad skulle kunna komma att uppbära understöd med minst lika stort sammanlagt belopp som det erforderliga resebidraget. Iakttages en dylik regel för medgivandet av resebidrag, torde sådana bidrag även för arbetslösa sjömän i utländsk hamn kunna införas utan att befogade erinringar skola kunna riktas häremot på grund av kostnaderna, ehuru dessa likvisst i det enskilda fallet stundom komma att bli förhållandevis stora. I fall, då understöd uppburits under så lång tid, att den i 9 § stadgade begränsningen av understödsdagarnas antal inom snar framtid kan komma att utesluta sjömannen från möjlighet till fortsatt understöd, torde det stundom vara nödvändigt att lämna resebidrag oavsett den här angivna regeln.

Resebidrag och reseförskott bör lämnas med belopp motsvarande kostnaden för resa å plats med lägsta biljettpris. Avgift för lämplig sovplats bör vid behov ingå häri. Innefattar biljetten även kost eller sovplats och uppbär den arbetslöse understöd för resdagarna, bör resebidragets (reseförskottets) belopp i skälig utsträckning jämkas med hänsyn härtill. Är uppehåll under resan nödvändigt, bör kostnaderna härför ingå i summan av resebidrag (reseförskott) och understöd.

Någon motsvarighet till ovan omtalade möjlighet för arbetslös person i Sverige att erhålla bidrag till flyttningskostnad torde icke böra tillskapas.

ARBETSLÖSHETSUNDERSTÖD M. M.

1. Arbetslöshetsunderstödet utformning.

Det stora flertalet svenska sjömän som äro sysselsatta inom utrikessjöfarten äro medlemmar i svensk erkänd arbetslöshetskassa. Därjämte torde många utländska medborgare, vilka äro anställda å svenska fartyg i utrikesfart vara medlemmar av sådan kassa.

Understöd från erkänd arbetslöshetskassa kan utgå även då den arbetslöse medlemmen vistas utomlands. Förordningen om erkända arbetslöshetskassor innehåller intet stadgande med förbud häremot. I praktiken har en understödsutgivning utomlands hittills hindrats av att kassamedlem icke där kunnat fullgöra den i förordningens 19 § föreskrivna skyldigheten att personligen hos organ för den (svenska) offentliga arbetsförmedlingen söka arbete å dag, för vilken medlemmen önskar komma i åtnjutande av daghjälp. Enda undantag utgör som tidigare nämnts Narvik, där sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa sedan år 1947 äger utgiva understöd. Inrättas arbetsförmedling för sjöfolket i centralhamnarna enligt föreslagna riktlinjer, komma medlemmar i erkänd arbetslöshetskassa därmed att kunna åtnjuta daghjälp i dessa hamnar.

Bland handelsflottans anställda verka två erkända arbetslöshetskassor, sjöfol-

kets och maskinbefälets. I sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa erhåller understödsberättigad för närvarande daghjälp med 5 kronor 25 öre. I maskinbefälets erkända arbetslöshetskassa, som först under senare år hunnit samla en för mera omfattande understödsverksamhet erforderlig fond, har daghjälp hittills utgått med ett belopp av 2 kronor. Detta belopp har innevarande år enligt ännu icke fastställt beslut höjts till 4 kronor 25 öre. Till daghjälp kommer kristillägg å 75 öre samt familjetillägg (make- eller husföreståndarintetillägg 1 krona 25 öre, barntillägg 1 krona för varje barn under 16 år). En gift medlem i sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa med två barn erhåller sålunda sammanlagt 9 kronor 25 öre per dag. Av denna summa äro dock 3 kronor 25 öre avsedda som tillskott till familjens uppehälle.

Kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd enligt kungörelsen den 27 maj 1949 angående vissa statliga och statsunderstödda åtgärder vid arbetslöshet kan icke utgå till den som vistas utom riket. Den som vill komma i åtnjutande av hjälp enligt denna kungörelse har nämligen att göra ansökan därom hos arbetslöshetsnämnden i den kommun där han uppehåller sig. Till personer som vistas utanför kommunen äger arbetslöshetsnämnden icke utgiva hjälp. Beträffande hjälp enligt denna kungö-

relse gäller — såsom beträffande kassa-understöd — att den arbetslöse för att kunna erhålla understöd skall ha sökt arbete genom den offentliga arbetsförmedlingen. Inrättande av arbetsförmedling medför alltså, att en även i fråga om denna understödsform grundläggande förutsättning för understöds utgivande kommer att föreligga.

Dagunderstöd från arbetslöshetsnämnd utgår för närvarande till ensamstående med 3 kronor 50 öre i ortsgrupp I, 3 kronor 75 öre i ortsgrupp II och 4 kronor i ortsgrupp III. För man och hustru förhöjas beloppen med 1 krona 25 öre. Barntillägg utgår med 1 krona per barn. Härtill kan komma hyreshjälp. Denna utgår i ortsgrupp I med högst 20 kronor för ensamstående och högst 40 kronor för familjeförsörjare. I ortsgrupp II äro motsvarande maximibelopp 30 respektive 60 kronor, varjämte inom denna grupp beloppen äro förhöjda för Malmö till 50 resp. 100 kronor och för Hälsingborg till 45 resp. 90 kronor. I ortsgrupp III utgår till ensamstående högst 45 och till familjeförsörjare högst 90 kronor, vilka belopp dock för Stockholm förhöjts till 75 resp. 150 kronor och för Göteborg till 60 resp. 120 kronor.

Fattigvård lämnas enligt numera stadgad praxis till den, som på grund av arbetslöshet råkat i akut nödläge och som ej på annat sätt kan få hjälp. Den som vill komma i åtnjutande av fattigvård skall göra anmälan härom hos fattigvårdsstyrelsen i det fattigvårdssamhälle där han vistas. Även i detta fall kan hjälp alltså icke lämnas till annan än den som uppehåller sig inom riket. Såsom tidigare nämnts kan dock svensk medborgare enligt nordiska fattigvårdskonventionen enligt i stort sett samma grunder som gälla för vistelselandets medborgare erhålla fattigvård genom vistelselandets fattig-

vårdsorgan, då han uppehåller sig i Danmark, Finland eller Norge. Den i konventionen intagna bestämmelsen, att hemlandet skall ersätta fyra femtedelar av fattigvård som lämnas dess medborgare i annat nordiskt land, kan sägas vara uttryck för en princip att låta svenska medborgare omfattas av Sveriges sociala verksamhet på detta område även då de vistas utanför riket. En tendens i denna riktning kan också skönjas i den hjälp som genom utrikesdepartementets förmedling i viss utsträckning lämnas av Kungl. Maj:t till främst äldre svenska medborgare i utlandet. Det torde därför icke kunna anföras principiella betänkligheter mot tanken att vid behov utgiva hjälp av fattigvårdskaraktär till arbetslösa sjömän i utländsk hamn.

Delegationen föreslår, att bestämmelser om hjälp motsvarande kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd och om hjälp av fattigvårdskaraktär införas genom utfärdandet av den i det föregående nämnda kungörelsen angående understöd till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn. I denna författning synes jämväl böra införas stadganden, varigenom understödsberättigad medlem i arbetslöshetskassa blir i tillfälle att i centralhamn lyfta honom tillkommande understöd.

Åtgärderna torde icke kunna begränsas till att möjliggöra understöd från arbetslöshetskassa och understöd motsvarande kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd utan böra omfatta även hjälp av fattigvårdskaraktär. Orsaken härtill är, att de belopp som en arbetslös erhåller genom en av de två förstnämnda understödstyperna i många hamnar icke förslå till att täcka kostnaderna för nödtorftigt uppehälle. Som exempel härpå kan nämnas, att generalkonsulatet i New York på förfrågan uppgivit att 3 dollars (= 10 kronor 80

öre) »i dagens läge kommer närmast ett rimligt understöd». För Antwerpens vidkommande har 120 belgiska francs (omkring 10 kronor) ansetts skäligt. Det torde därför vara ofrånkomligt att understöd från arbetslöshetskassa och understöd motsvarande kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd vid behov utfylles med hjälp av fattigvårdskaraktär.

Arbetslös sjöman som icke är understödsberättigad medlem av erkänd arbetslöshetskassa skall enligt delegationsens förslag kunna erhålla *dagunderstöd*, *utlandstillägg* och *utfyllnadsbelopp*. Utlandstillägg och utfyllnadsbelopp skola kunna utgivas även till understödsberättigad kassamedlem. Dagunderstöd, utlandstillägg och utfyllnadsbelopp skola tillhopa utgöra den för centralhamnen fastställda *dagsumman*.

Det bör ankomma på utrikesdepartementets understödsnämnd att fastställa *dagsumma* för envar centralhamn. *Dagsumman* bör avpassas så att sjömannen för dess belopp kan förskaffa sig godtagbar kost och logi, varjämte summan bör förslå till smärre utgifter för annan nödvändig dagkonsumtion. Med hänsyn till att understöd enligt förslaget icke utgår för söndagar i likhet med vad som gäller för arbetslöshetskasseunderstöd och kontantunderstöd, skola sex *dagsummor* täcka behovet för sju veckodagar. Understödsnämnden har att genom vederbörande konsulat noga göra sig underrättad om sådana förändringar i centralhamnarnas levnads-kostnader, som böra föranleda justering av *dagsummorna*. För att om möjligt åvägabringa önskvärd samstämmighet mellan *dagsummorna* för svenska sjömän och de understödssatser som tillämpas av den norska arbetslöshetsförsäkringen för sjömän i utrikesfart, synes det lämpligt att nämnden före beslut om förändring av *dagsumma* söker

samråd med vederbörande norska myndighet. Alltför stora ojämnheter mellan de båda ländernas understöd till arbetslöst sjöfolk som vistas på samma plats, torde nämligen lätt medföra förklarlig irritation.

Dagunderstöd föreslås utgå med beloppet för kontantunderstödsverksamhetens *dagunderstöd* till ensam person i lägsta ortsgrupp. Detta belopp är för närvarande 3 kronor 50 öre. Genom en dylik regel bli särskilda framställningar om förändring av *dagunderstödet* storlek överflödiga vid justeringar av beloppen för kontantunderstödsverksamhetens *dagunderstöd*, då samma nivå för grundunderstöden vid arbetslöshet inom och utom riket automatiskt komme att upprätthållas.

Det har icke synts lämpligt att utgiva familjetillägg å *dagunderstödet* med hänsyn till föreliggande tekniska svårigheter för dylikt tilläggs utbetalande till den arbetslöses familj, för vars försörjning det skulle vara avsett.

Anskaffandet av tillfällig bostad, i synnerhet för en utlänning i en hamnstad, är i regel förenat med väsentligt större kostnader än den normala bostadsutgiften för dag för en arbetslös person i Sverige, som vanligen torde kvarbo i en för längre tid förhyrd bostad. Med hänsyn härtill synes ett tillägg, benämnt *utlandstillägg*, böra utgå. Utlandstillägget föreslås skola utgöra tjugofem procent av *dagsumman*, jämkat till närmast liggande belopp å hel, halv eller fjärdedels krona. Skulle *dagsumman* uppnås genom mindre utlandstillägg å *dagunderstödet* än tjugofem procent, jämkas tillägget i motsvarande mån nedåt. Stadgandet i kungörelseförslaget 4 §, tredje stycket, har därför givits formuleringen att utlandstillägg utgår med högst tjugofem procent av *dagsumman*.

Utfyllnadsbelopp föreslås utgå med

den summa som erfordras för att dagunderstöd och utlandstillägg jämte detta tillskott skall uppgå till dagsumman.

Det föreslagna understödet till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn bör i likhet med kontantunderstödet från arbetslöshetsnämnd vara behovsprövat. Utfyllnadsbeloppet, som saknar motsvarighet i kontantunderstödsverksamheten, måste anses ha fattigvårds-karaktär. Det synes därför ofrånkomligt att stadga återbetalningsskyldighet för detta belopp i likhet med vad som gäller för fattigvård. Frågan om återkrav av utfyllnadsbelopp behandlas i särskilt avsnitt av detta kapitel.

Understödsberättigad medlem av erkänd arbetslöshetskassa bör, om han befinnes vara i behov därav, kunna erhålla utlandstillägg jämte utfyllnadsbelopp, så att kassaunderstödet, utlandstillägget och utfyllnadsbeloppet tillsammans komma att uppgå till dagsumman. Kassaunderstödet familjetillägg bör härvid icke medräknas i kassaunderstödet, såvida icke medlemmen uttager detta tillägg å sin vistelseort. I regel torde kassamedlemmarna komma att begagna sig av möjligheten att genom kassan tillställa familjen tillägget. Under sådana omständigheter står detta icke till förfogande för medlemmens konsumtion, för vilket det heller icke är avsett.

De föreslagna reglerna kunna exemplifieras på följande sätt: I New York erfordras för närvarande 10 kronor 80 öre per veckodag för nödtorftigt uppehälle eller för sju veckodagar 75 kronor 50 öre. Dagsumman för centralhamnen New York bör följaktligen fastställas till 12 kronor 60 öre, varav 3 kronor 25 öre utgår som utlandstillägg. Understödsberättigad medlem i sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa erhåller från kassan 5 kronor 25 öre jämte 75 öre i kristillägg eller tillhoppa 6 kronor. Med-

lemmen skall alltså, om han befinnes vara i behov av ytterligare understöd, erhålla tillskott med 6 kronor 60 öre, varav 3 kronor 25 öre i utlandstillägg och återstoden, 3 kronor 35 öre, såsom utfyllnadsbelopp. En arbetslös sjöman som icke är understödsberättigad medlem av erkänd arbetslöshetskassa erhåller dagunderstöd med 3 kronor 50 öre, 3 kronor 25 öre i utlandstillägg och 5 kronor 85 öre såsom utfyllnadsbelopp.

Till följd av delegationens strävan att vid utformningen av ett understöd vid arbetslöshet i utländsk hamn i minsta möjliga utsträckning avvika från de grundregler, vilka gälla för understöd vid arbetslöshet inom Sverige, har understödssystemet blivit förhållandevis invecklat. Delegationen har trots detta ansett sig skyldig att i sitt arbete följa ovan angivna princip med hänsyn till att dess förslag eljest kunnat föregripa resultatet av det inom socialvårdskommittén pågående utredningsarbetet rörande fattigvård och arbetslöshetshjälp. Vid bedömningen av frågan bör även uppmärksammas att den enskilde hjälpsökanden icke torde komma att vållas besvär av dagsummans uppsplättning på olika slag av hjälp.

2. Begreppet sjöman.

Det har ansetts nödvändigt att för denna särskilda verksamhet noga definiera begreppet sjöman. Den föreslagna understödsverksamheten tar ju endast sikte på sjömän. Till skillnad från andra svenska medborgare, som kunna drabbas av arbetslöshet utomlands, ha sjömännen i regel, intill dess arbetslösheten inträffade, varit anställda inom det svenska näringslivet och utfört sitt arbete på svenskt territorium.

Enligt bestämmelserna i kungörelseförslagets 3 § skall varje svensk medborgare, som är anställd å fartyg, an-

ses vara sjöman. Det har icke ansetts lämpligt att förbinda sjömansbegreppet med exempelvis inskrivning vid sjömanshus. Har före anmälan om arbetslöshet mer än två månader förflutit från sista anställningen till sjöss, upphör rätten att anses som sjöman i kungörelseförslagets mening. I denna tvåmånadersperiod inräknas dock icke bestyrkt sjukdomstid. Tvåmånadersgränsen har stadgats för att avskära möjligheten att erhålla understöd i de fall, då vederbörande icke kan anses ha aktuell anknytning till sjöfarten. Det bör observeras, att sista anställningen i detta fall kan ha innehafts å svenskt eller utländskt fartyg. Det är tämligen vanligt, att svenska sjömän genom olika omständigheter komma att arbeta vissa tider å fartyg av annan nationalitet. En anställning å utländskt fartyg, vilken måhända varit det enda slag av arbete som för tillfället stått till buds, bör inte leda till att vederbörande förlorar rätten att anses som sjöman i kungörelseförslagets mening.

Emellertid förekommer stundom, att svenska medborgare systematiskt söka anställning i viss främmande nations fartyg och icke önska arbeta å svenska fartyg. Avsikten torde ofta vara att med tiden förvärva medborgarskap i vederbörande främmande stat. I dessa och andra fall, då under lång tid anställning icke innehafts å svenskt fartyg, synes rätt att anses som sjöman icke böra föreligga. Med hänsyn härtill har stadgats, att svensk medborgare för att äga sådan rätt skall ha varit anställd å svenskt fartyg senast två år före den tidpunkt, då anmälan om arbetslöshet göres. Av denna regel följer att den som tjänstgjort enbart å utländska fartyg icke äger rätt att anses såsom sjöman.

De som tillfälligt anställas exempelvis såsom vaktmanskap eller för repara-

tionsarbeten men som icke utföra arbete till sjöss kunna icke hänföras till kategorien sjömän. Stadgande har därför införts, att anställning uteslutande för fartygs iståndsättande eller uppläggning eller för tillsyn eller betjäning vid fartygs uppehåll i hamn icke skall grunda rätt att anses såsom sjöman.

Anställning å örlogsfartyg utgör icke ensamt något bevis för anknytning till sjömansyrket, varför stadgande införts att rätt att anses såsom sjöman icke uppkommer till följd av sådan anställning.

Det har icke ansetts lämpligt att för svenska medborgare stadga andra än här nämnda begränsningar i rätten att anses såsom sjöman. En person kan alltså vara att hänföra till kategorien sjömän, även om han endast utfört ett mycket kortvarigt arbete till sjöss. En regel att arbete skall ha utförts till sjöss viss tid skulle utesluta sådana personer som vid arbetslöshet i utländsk hamn ofta torde ha väsentligt större svårigheter att övervinna än mera erfarna sjömän. Det torde av sociala skäl icke vara lämpligt att ställa dylika personer utanför den tilltänkta verksamheten. Det bör emellertid uppmärksammas, att den bästa hjälpen för nybörjarkategorien mycket ofta torde bli en arbetsanvisning i Sverige.

En grupp utlänningar har ansetts böra i viss utsträckning erhålla likställighet med svenskar i fråga om rätten att anses såsom sjöman, nämligen personer med svenskt främlingspass. Vid vistelse i Sverige åtnjuta dessa i vissa avseenden samma eller liknande sociala förmåner som svenska medborgare. Då arbete inom den svenska utrikessjöfarten har fört personer av denna kategori utomlands och arbetslöshet därefter uppkommit, föreligger ett synnerligen starkt behov av skydd och hjälp från svenska myndigheter.

enär ingripanden från eget lands konsulära representation icke kunna påräknas. Relativt stränga villkor ha dock uppställts för personer med svenskt främlingspass. Vederbörande måste ha innehaft anställning på svenskt fartyg under minst ett år. Då anmälan om arbetslöshet göres, får sista anställningen å svenskt fartyg icke ligga längre tillbaka i tiden än sex månader. En person med främlingspass, som arbetat på svenskt fartyg i ett år, förlorar alltså möjligheten till understöd vid mer än sex månaders bortovaro från den svenska handelsflottan. Likaså förlorar han den på samma sätt som svenskar, om mer än två månader förflutit sedan hans senaste anställning till sjöss.

I vissa fall torde rätten att anses som sjöman komma att förloras på grund av omständigheter, varöver vederbörande själv icke kunnat råda. Politiska förvecklingar, olycksfall och långvarig sjukdom i främmande länder kunna förhindra att kontakt uppnås med svenskt konsulat eller centralhamns arbetsförmedlare, innan stadgad tid överskridits. Understödsnämnden bör därför äga rätt att i särskilt ömmande fall med sjöman jämställa den, som tidigare varit att anse som sjöman. Beslut om sådant jämställande bör dock icke fattas, då vederbörande förvärvat utländskt medborgarskap.

Anmälan om arbetslöshet kan verkställas icke blott hos centralhamns arbetsförmedlare utan även hos svensk konsul. Det synes rimligt att genom en dylik regel skapa goda möjligheter att bibehålla rätten att anses som sjöman.

3. Förutsättningar för understöd.

Grunderna för prövningen av en understödssökandes behov synas böra vara i huvudsak gemensamma för kontantunderstöd och understöd till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn.

För behovsprövningen vid kontantunderstödsverksamheten gäller för närvarande, att hänsyn skall tagas till inkomster och tillgångar hos samtliga hemmavarande familjemedlemmar. Dock skall hänsyn icke tagas till sådana tillgångar som bohag eller arbetsredskap. Ej heller må den omständigheten, att den arbetslöse har smärre besparingar eller eget hem, utgöra hinder för att arbetslöshetshjälp beredes honom. Hjälpbehovet undersökes med ledning av uppgifterna i en personlig hjälpanmäkan, genom arbetsgivares intyg om uppburen arbetsförtjänst under senaste arbetsanställning samt genom utredning vid bl. a. hembesök av representant för arbetslöshetsnämnden. Alla inkomster av vad slag de vara må skola tagas i betraktande. Den arbetslöse är därför skyldig att lämna upplysningar om bidrag, som han under arbetslöshet uppbär från arbetslöshetskassa, fackorganisation, föräldrar, barn eller andra. Inträdda förändringar skola omedelbart anmälas.

Vid bestämmandet av grunderna vid behovsprövningen för understöd i utländsk hamn bör hänsyn tagas till det förhållandet, att en arbetslös sjöman i utlandet icke lever i sådan ekonomisk gemenskap med sin familj som en arbetslös i Sverige, vilken sammanbor med denna. På grund härav kan det ifrågasättas, huruvida hänsyn icke utslutande borde tagas till sjömannens egna ekonomiska förhållanden. Till följd av äkta makars försörjningsplikt mot varandra bör emellertid hustruns ekonomiska situation tagas i betraktande vid prövningen av den arbetslöse sjömannens behov.

För att kunna uppbära understöd måste den arbetslöse sjömannen enligt kungörelseförslaget 2 § uppehålla sig i centralhamn. Detta är en förutsättning för att uppkommande arbetstill-

fällen med tillräcklig skyndsamhet skola kunna anvisas honom och att vederbörlig arbetslöshetskontroll skall kunna upprätthållas. Med arbetsförmedlingens medgivande bör den arbetslöse dock kunna välja annan uppehålls-ort i centralhamnens närhet. Regeln att den arbetslöse skall uppehålla sig i centralhamn har självfallet icke tillämpning på dagar, då den arbetslöse efter förmedlingens anvisning är stadd på resa. För sådana dagar bör understöd utgå.

Den arbetslöse sjömannen skall enligt kungörelseförslagets 6 § vara arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete. Dessa regler äro lik-som åtskilliga efterföljande i kungörelseförslaget hämtade från förordningen om erkända arbetslöshetskassor och kungörelsen angående vissa statliga och statsunderstödda åtgärder vid arbetslöshet. Uppkommande tolkningsproblem böra därför lösas i anslutning till motiv och praxis för denna lagstiftning. Den arbetslöse sjömannen skall vidare behörigen anmäla sig såsom arbetssökande. I likhet med vad som gäller för kontantunderstöd utgives icke understöd, förrän arbetslösheten efter anmälan varat i sex dagar. Det bör observeras att den arbetslöse icke behöver uppehålla sig i centralhamn under dessa sex dagar.

Stadgandena i kungörelseförslagets 7 § om fyra veckors avstängning från möjligheten att erhålla understöd vid frivilligt lämnande av arbete utan giltig anledning, avsked på grund av otillbörligt uppförande och vägran att antaga erbjudet lämpligt arbete samt definitionen av lämpligt arbete gälla även för arbetslöshetskasseunderstöd och hjälpverksamhet vid arbetslöshet och böra tolkas i enlighet med lagstiftningen för dessa hjälpformer.

Genom bestämmelsen att understöd

icke kan erhållas under en tid av fyra veckor efter det att ett arbete frivilligt lämnats utan giltigt skäl komma sådana s. k. *efterseglare* vilka varit vållande till sin arbetslöshet att under nämnda tid avstängas från möjligheten att erhålla understöd. Såsom framgår av den i tredje kapitlet återgivna tabellen över arbetslösheten i utländska hamnar uppkommer arbetslöshet bland sjöfolk i utländsk hamn ofta till följd av eftersegling, d. v. s. att sjömannen icke infunnit sig ombord å fartyget före dess avgång. Det är av särskild vikt, att understödsverksamheten praktiskt handhaves på sådant sätt att garantier föreligga för att regeln om uteslutning från understödsmöjlighet efter frivilligt lämnande av arbete utan giltigt skäl noga tillämpas.

Det bör uppmärksammas, att avsked på grund av otillbörligt uppförande medför avstängning endast, då avskedandet varit befogat.

I 7 § uttalas bl. a. att erbjudet arbete skall anses lämpligt under förutsättning, »att det är förenat med avlöning, som prövas vara skälig i förhållande till i arbetsorten förekommande avlöning för sådant arbete». Uttrycket »arbetsorten» avser i fråga om sjöfart givetvis det fartyg, å vilket arbete erbjudes, icke den ort, där arbetserbjudandet göres. Avlöningen skall alltså anses vara skälig, därest den kollektivavtalsenliga eller eljest normala lönen för fartyg av ifrågavarande nationalitet utlovas. Skulle arbetserbjudandet avse utländskt fartyg, kan det självfallet förekomma att arbetet med hänsyn till sjömannens personliga förhållanden eller arbetets natur icke kan anses lämpligt.

Kungörelseförslagets 7 § inrymmer därjämte ett stadgande som saknar motsvarighet i lagstiftningen för annat arbetslöshetsunderstöd. Avstängning un-

der fyra veckor från möjligheten att erhålla understöd inträder nämligen även, då sjöman utan godtagbart skäl underlåtit att följa behörigen utfärdad anvisning att söka arbete å annan ort. Det har ansetts lämpligt att genom detta stadgande skapa en påföljd för vägran att företaga förflyttningar vilka befunnits nödvändiga för arbetslöshetens hävande.

Den som enligt 7 § avstängts under fyra veckor från möjligheten att erhålla understöd får vid behov hänvända sig till konsul för att komma i åtnjutande av ekonomiskt bistånd. Sådant bistånd bör självfallet i denna situation icke lämnas med belopp och i former, som komma understöd enligt kungörelseförslaget nära.

I likhet med arbetslöshetskasseunderstöd utgives understöd — enligt 8 §, första stycket — icke för söndag eller för dag, då den arbetslöse med helt eller delvis bibehållen avlöning åtnjuter ledighet från arbete.

Kungörelseförslagets 8 §, tredje och fjärde styckena, reglerar förhållandena, då den arbetslöse i väntan på nytt varaktigt arbete erhåller mindre arbetsförtjänster. Stadgandena ha utformats så, att den arbetslöse uppmuntras att taga tillfällen till sådana förtjänster i akt. På kortare tid än tre timmar torde ett belopp motsvarande dagsumman icke kunna intjänas. Med hänsyn härtill har föreslagits, att dag, då arbete utförts i mera än tre timmar, icke skall anses såsom arbetslös dag, oaktat att enligt gällande tolkningsföreskrift för arbetslöshetskasseförordningen dag icke skall anses vara arbetslös vid mer än två timmars arbete. Det har dock ansetts lämpligt, att dagsumman reduceras med femtio procent av belopp, intjänat genom kortvarigt arbete å arbetslös dag. Reduktionsreglerna torde icke erfordra närmare kommentar.

En maximiregel för understödsutgivandet har införts i 9 § i anslutning till arbetslöshetsförsäkringens regler. Understöd skall sålunda icke utgivas för mer än sammanlagt etthundratjugo dagar under loppet av tolv på varandra följande månader eller under loppet av ett och samma arbetslöshetsfall. Sjömän, vilkas arbetslöshet i utländsk hamn överskrider dessa gränser, synas nämligen böra bli föremål för andra åtgärder än ett fortsatt understödsutgivande. Har arbetslöshetens omfattning samband med allmänna sysselsättnings svårigheter inom sjöfarten, torde vederbörande om möjligt böra överföras till annat arbetsområde med bättre tillgång på arbetstillfällen. Beror den åter på sjömannens personliga svårigheter att vinna och bibehålla anställning, synes övergång till arbete i annan miljö vara nödvändig.

Delegationen har funnit erforderligt att införa möjlighet att utgiva understöd till den som befinnes vara oundgängligen i behov härav, även innan den föreskrivna karenstiden av sex dagar förflutit (kungörelseförslagets 11 §). I detta fall utgives understödet i sin helhet såsom utfyllnadsbelopp, för vilket återbetalningsskyldighet föreligger. Särskilt i de fall, då arbetslösheten föregåtts av sjukdom, torde skäl att utgiva understöd under karenstiden ofta föreligga. Delegationen har övervägt att föreslå, att sjuktid skulle jämsställas med karenstid men icke funnit sig kunna göra detta med hänsyn till att en dylik princip icke ännu vunnit insteg i lagstiftningen rörande annat arbetslöshetsunderstöd. I stället har i 11 § andra stycket stadgats, att ersättning för utfyllnadsbelopp, som utgivits under karenstid efter sjukdom, skall uttagas blott, såvida särskilda skäl därtill äro. Ersättning bör exempelvis uttagas, då sjömannen under hela sjuk-

tiden erhållit vård och underhåll på redarens bekostnad, emedan han i sådant fall liksom vid annan arbetslöshet bör äga medel till uppehälle under karens-tiden genom den senast intjänade arbetsförtjänsten.

Arbetslöshetskasseunderstöd och kontantunderstöd kunna endast utgivas till den som fyllt 16 år. Kontantunderstöd kan dock utgå till den, som fyllt 15 år och deltagar i såsom nybörjarkurs anordnad yrkesutbildningskurs för arbetslösa. För understöd till sjömän i utländsk hamn torde någon åldersgräns icke vara lämplig. En dylik har för annat arbetslöshetsunderstöd motiverats med att en person under 16 år i socialt och ekonomiskt avseende beror av föräldrarna, vilka ha att svara för honom. Skulle i undantagsfall arbetslös sjöman icke ha uppnått 16 års ålder, synes detta motiv för hans uteslutande från understödsmöjlighet icke kunna åberopas.

4. Understöds utbetalande.

Understöd skall enligt förslaget utbetalas till den arbetslöse sjömannen av centralhamnens understödsutbetalare. Den arbetslöse sjömannen har att ifylla en blankett för ansökan om understöd enligt formulär, fastställt av understödsnämnden. Blanketten skall avfattas så att sjömannen genom dess ifyllande lämnar besked beträffande förutsättningarna för utgivandet av understöd till honom. I särskilt avsnitt böra uppgifter till ledning för behovsprövningen lämnas. Uppgifterna skola här efter i görlig mån och i behövlig utsträckning kontrolleras av understödsutbetalaren, vilken även bör taga del av sjöfartsbok, tjänstgöringsbetyg, motbok och eventuellt andra handlingar som utvisa sjömannens tidigare anställningsförhållanden. Härigenom torde upplysning i regel kunna erhållas om anledningen till arbetslösheten.

Finner understödsutbetalaren att understöd enligt gällande bestämmelser och understödsnämndens anvisningar bör utgivas, har han att preliminärt utbetala sådant till den arbetslöse mot kvitto enligt av nämnden fastställt formulär. Kvittensmeningen bör utformas så att den arbetslöse genom dess underskrivande dels förbinder sig att på de villkor som nedan under avdelning 5 angivas återbetala erhållet utfyllnadsbelopp, dels medger att utbetalat understöd påföres honom såsom ekonomiskt bistånd, därest det sedermera befinnes, att understöd icke kunnat utgivas till honom. Understödskvittona skola omgående insändas till utrikesdepartementet. Understöd utbetalas i efterskott, lämpligen en gång i veckan.

Uppkommer fråga huruvida understödsmöjlighet föreligger med hänsyn till stadgandena i 6 och 7 §§ i kungörelseförslaget, har understödsutbetalaren att meddela preliminärt beslut i ärendet och ofördröjligen underställa detsamma nämndens prövning. Dylikt beslut skall själfvallet endast meddelas i de fall, då alla andra förutsättningar än den ifrågasatta föreligga för understödsutgivande.

I kungörelseförslaget har i 16 § införts bestämmelse att den vars framställning avslagits av understödsutbetalare må ansöka om understöd hos nämnden senast sex månader efter arbetslöshetens upphörande. Understödsökande, som yppar missnöje med understödsutbetalarens beslut, bör under rättas om denna möjlighet.

Definitivt beslut om understöd fattas av utrikesdepartementets understödsnämnd. Härvid har nämnden att pröva, huruvida stadgade förutsättningar för utgivande av understöd föreligga, varvid den förefintliga utredningen om den arbetslöses behov skall kompletteras med uppgifter, som icke kunnat inhämtas i den utländska hamnen. På

grundval av sålunda erhållna upplysningar om familjeförhållanden och försörjningsbörda skall nämnden även avgöra, huruvida och i vilken utsträckning ersättning skall uttagas för vad som eventuellt utgivits såsom utfyllnadsbelopp.

Finner nämnden att visst belopp icke bort utgivas såsom understöd, har den att konstatera, att beloppet erhållits såsom ekonomiskt bistånd.

Den föreslagna proceduren med blott preliminär utbetalning i centralhamnen och definitivt beslut om understödet först genom nämnden kan måhända förefalla onödigt komplicerad. Det kan emellertid antagas att en mycket betydande del av understödsfallen i ett eller annat avseende kommer att erbjuda förhållandevis stora tolknings- och bedömningssvårigheter. Särskilt torde frågan om tillämpning av reglerna i 6 och 7 §§ ofta bliva aktuell. Detta framgår med stor tydlighet av statistiken rörande arbetslösheten i de utländska hamnarna under veckan 3—9 april 1949 (tab. 2 sid. 14). Det kan inte heller beräknas att centralhamnarnas understödsutbetalare genomgående komma att besitta eller bliva i tillfälle att förvärva sådan erfarenhet i bedömningen av frågor om arbetslöshetsunderstöd att vidsträcktare befogenhet än vad här föreslagits bör lämnas. Såväl med hänsyn till de arbetslösa sjömännens berättigade intressen som med hänsyn till statsintresset att undvika oriktigt understödsutgivande torde den föreslagna ordningen vara nödvändig, bland annat för att uppnå erforderlig överensstämmelse mellan praxis beträffande understöd till sjömän i utländsk hamn och praxis beträffande annat arbetslöshetsunderstöd. Alternativet till den föreslagna ordningen är att endast beslut, över vilka besvär anförts komma under nämndens omedelbara pröv-

ning, och att övriga beslut blott eftergranskas samt att därvid framkomna felaktigheter påvisas för vederbörande understödsutbetalare. Ett dylikt tillvägagångssätt skulle icke minska det erforderliga administrativa arbetet och skulle icke erbjuda behövliga garantier för riktig tillämpning av lagstiftningen, varför delegationen icke ansett en sådan lösning lämplig.

5. Återkrav av utfyllnadsbelopp.

Utfyllnadsbeloppet motsvarar fattigvård och ersättning för detta belopp synes därför — i likhet med vad som gäller för fattigvård — böra uttagas i den mån skäl till eftergift icke befinnes vara för handen. Stadgandet härom i kungörelseförslaget 10 §, första stycket, har utformats i överensstämmelse med huvudregeln i 62 § lagen den 14 juni 1918 om fattigvården. Skäl har icke synts föreligga att medtaga specialregeln i nämnda lagrum att ersättning icke må ur arbetsförtjänst uttagas för belopp, som någon erhållit, innan han fyllt sexton år. Inkomstförhållandena för dem, som icke fyllt sexton år, och för dem, som relativt nyligen uppnått denna ålder, förete nämligen knappast någon olikhet inom sjöfartsnäringen.

Frågan om ersättning i visst fall skall uttagas eller icke torde få bedömas i anslutning till genomsnittlig praxis beträffande fattigvård. Har den tid under vilken understöd utgivits varit förhållandevis kort samt föregåtts och efterföljts av stadigvarande anställningar med normal arbetsförtjänst torde eftergift i regel icke böra komma i fråga. Har den arbetslöses ekonomi allvarligt rubbats av långvarig arbetslöshet eller sjukdom och åvilar honom mera omfattande försörjningsplikter, vilka han efter förmåga fullgjort, bör eftergift medgivas. Nämnden har särskilt att beakta stadgandet i 65 § fat-

tigvårdslagen, enligt vilket anspråk på ersättning för fattigvårdskostnad icke må bifallas, där den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina eller eljest synnerliga skäl tala mot bifall till ersättningsanspråket.

Obetydliga belopp torde böra avskrivast utan särskild prövning.

I 10 § andra stycket har införts ett stadgande, som syftar till att upprätthålla en rimlig relation mellan understödsförmånerna till medlemmar av erkänd arbetslöshetskassa och andra. Det är av största vikt för upprätthållande av arbetstagarnas intresse för den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen, att den som tillhör en arbetslöshetskassa och förvärvat understödsrätt genom avgiftsbetalning under lång tid vid arbetslöshet skall vara påtagligt bättre ställd än en arbetskamrat, som underlåtit att skaffa sig försäkringsskydd eller som på grund av uraktlåten avgiftsbetalning förlorat detta. I och för sig är den som har rätt till en försäkringsförmån alltid i en bättre situation än den som måste ansöka om ett behovsprövat understöd. Detta har icke ansetts tillräckligt. Det har därjämte visat sig vara nödvändigt, att de ekonomiska förmånerna äro påtagligt större för en kassamedlem än för den som icke tillhör kassa. Kassaunderstödet har ansetts böra vara omkring 25 procent högre än kontantunderstödet från arbetslöshetsnämnd.

Kassamedlemmar och andra skulle enligt förslaget erhålla samma dagsumma. Härvid erhåller en understödsberättigad medlem i exempelvis sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa understöd med 6 kronor per dag (5 kronor 25 öre i daghjälp jämte 75 öre såsom kristilllägg). Detta medför att medlemmen upp-

når dagsumman med ett 2 kronor 50 öre lägre utfyllnadsbelopp än den som erhåller dagunderstöd enligt kungörelseförslaget (för närvarande 3 kronor 50 öre). Den som icke tillhör kassa kan uppenbarligen icke tilldelas understöd enligt lägre dagsumma, då dagsumman är beräknad för en nödtorftig försörjning. Den nödvändiga skillnaden i förmåner mellan kassamedlemmar och andra bör därför i stället upprätthållas genom att den som vid tiden för arbetslöshetsunderstödet utgivande icke är medlem av svensk erkänd arbetslöshetskassa icke utan tvingande skäl må medgivas eftergift från ersättning för större utfyllnadsbelopp än det han skulle erhållit, därest han vid sagda tidpunkt varit berättigad till understöd från den erkända arbetslöshetskassa, vars verksamhetsområde han tillhör.

Kungörelseförslagens 11 §, andra stycket, innehåller bestämmelse att ersättning för utfyllnadsbelopp som utgått under karenstid skall uttagas blott såvida särskilda skäl därtill äro, därest arbetslösheten föregåtts av sjukdom. Motivet för denna regel har angivits under avdelning 3 ovan.

Ekonomiskt bistånd från utrikesförvaltningen återkräves för närvarande med stöd av en vid biståndets lämnande given återbetalningsförbindelse samt ett vid förbindelsen fogat medgivande att utan mottagarens vidare hörande ersättning för beloppet må utgå av in-tjänsta hyres- eller avlöningsmedel eller andra mottagarens tillgångar. Med hänsyn till att här ifrågavarande kategori i regel torde komma att uppehålla sig utomlands även vid den tidpunkt då ersättning för utfyllnadsbelopp skall uttagas, synes det av praktiska skäl oundgängligt att utgiva understöd mot återbetalningsförbindelse jämte medgivande av angiven innebörd samt att uttaga ersättning på samma sätt som an-

vändes i fråga om ersättning för ekonomiskt bistånd. Verkställandet av beslut om uttagande av ersättning skulle eljest vålla oproportionerligt omfattande administrativt arbete. Kvittering av understödet måste under alla förhållanden ske i samma former som gälla för ekonomiskt bistånd, emedan nämndens definitiva beslut i understödsfrågan vid tidpunkten för understödsbeloppets utgivande vanligen icke kommer att föreligga. Till följd härav måste — såsom tidigare nämnts — understödet lämnas under förbehåll att detsamma, därest nämnden finner att understöd icke bort utgå, kommer att påföras mottagaren såsom ekonomiskt bistånd. Erforderligt stadgande om skyldighet att avgiva återbetalningsförbindelse har införts i 12 §.

Enligt 67 § fattigvårdslagen anhängig göres talan om utbekommande av ersättning för fattigvård hos KB i länet. Sättet för sådan talans utförande och handläggning regleras av 53 § och 56 § 1 och 2 mom. samma lag. Med hänsyn till att ersättning för utfyllnadsbelopp enligt vad delegationen ovan anført synes böra uttagas i de former som gälla för ekonomiskt bistånd från utrikesförvaltningen, saknas skäl att införa bestämmelser motsvarande fattigvårdslagens stadganden angående talan om utbekommande av ersättning för fattigvård.

6. Förskottsbetalning av understöd från erkänd arbetslöshetskassa.

Genom det föreslagna inrättandet av arbetsförmedling i centralhamnarna komma medlemmar av erkända arbetslöshetskassor att bli i tillfälle att vid arbetslöshet i dessa hamnar söka arbete hos denna arbetsförmedling och därmed vinna rätt att uppbära arbetslöshetskasseunderstöd. I syfte att prak-

tiskt möjliggöra understödsutbetalning från erkänd arbetslöshetskassa synes rätt böra införas för kassamedlem att hos understödsutbetalaren erhålla förskott å understöd. Förutsättning här för är, att kassamedlemmen enligt meddelande från kassan är berättigad till understöd för viss tid. Stadgande här om har införts i kungörelseförslaget 5 §. Understödsutbetalaren har att utbetala förskottet i vistleslandets valuta enligt dagskurs. Förskottet lämnas av de medel, som stå till disposition för understödsverksamheten. Sedan redovisning inkommit från understödsutbetalaren till utrikesdepartementet, underrättar departementet kassan om utgivna förskott, för vilka kassan inlevererar ersättning.

Då en kassamedlem anmäler sig såsom arbetssökande hos någon centralhamns arbetsförmedling, har arbetsförmedlingen att omedelbart underrätta kassan härom. Kassan skall vid sådan underrättelse undersöka, huruvida understödsrätt föreligger för medlemmen och utan dröjsmål underrätta understödsutbetalaren härom. Genom utnyttjande av luftpost torde detta meddelande kunna anlända till understödsutbetalaren före eller kort efter karenstidens utgång.

Uppkommer med hänsyn till bestämmelserna i 14 och 15 §§ arbetslöshetskasseförordningen (bristande arbetsförmåga, förhinder, frivilligt lämnande av arbete, avsked, arbetsvägran) fråga huruvida understödsrätt föreligger eller huruvida anledning till avstängning från understödsrätt eventuellt kan anses förefinnas, skall förmedlingen enligt den för arbetslöshetsförsäkringen gällande ordningen avgiva rapport här om till kassans huvudkontor för vederbörlig prövning av ärendet. I några av de hamnar som kunna komma i fråga såsom centralhamnar finnas ombud

för sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa, vilken det stora flertalet arbetslöshetsförsäkrade inom sjöfarten tillhör. Dessa ombud kunna verkställa den erforderliga utredningen på ort och ställe efter kontakt med förmedlingen och medlemmen. I fall då ombud för kassan icke finnes i centralhamnen torde rapporten från arbetsförmedlingen få göras väsentligt mera detaljerad än eljest, varjämte den bör åtföljas av en redogörelse från medlemmen. Behandlingen av dessa ärenden kommer ofta att ställa stora krav på vederbörande arbetslöshetskassor, särskilt med hänsyn till behovet av skyndsamhet, men svårigheterna torde dock kunna bemästras.

Speciella problem kunna uppkomma därigenom att rapport från arbetsförmedling angående ifrågasatt understödsrätt eller arbetsvägran föranleder dels beslut av kassan rörande kassaunderstödet, dels beslut av understödsutbetalaren och understödsnämnden rörande utlandstillägg och utfyllnadsbelopp. Besluten böra självfallet om möjligt överensstämman. Den önskvärda samstämmigheten bör emellertid kunna åvägbringas genom att i nämnden ingå representanter för arbetsmarknadsstyrelsen, som är tillsynsmyndighet för erkända arbetslöshetskassor, samt för berörda arbetslöshetskassor.

Vid utkwitterande av förskott å kassaunderstöd bör medlem som är berättigad till familjetillägg erhålla ett formulär, genom vars undertecknande han lämnar kassans huvudkontor fullmakt att utbetala familjetilläggen, i regel till hustrun. Formuläret översändes av understödsutbetalaren till kassans huvudkontor, som här efter utbetalar tilläggen till den i fullmakten angivna personen. Förklarar medlemmen, att han önskar själv lyfta honom tillkommande familjetillägg, skall detta såsom angivits un-

der avdelning 1, föranleda minskning av utfyllnadsbeloppet. Medlemmen skall sålunda icke äga tillgodogöra sig familjetillägget utöver dagsumman.

Det bör uppmärksammas, att stadgandet i 5 § gäller medlem av svensk erkänd arbetslöshetskassa. Sådan medlem behöver icke vara sjöman i kungörelseförslaget mening. Inom den svenska utrikessjöfarten finnas åtskilliga utländska medborgare anställda, vilka icke tillhöra den i kungörelseförslaget definierade kategorien sjömän. Dessa utläningar inträda ofta i svenska sjöfolksförbundet och därmed i sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa, vilken förbundets medlemmar äro skyldiga att tillhöra. Varar medlemskapet så länge, att understödsrätt uppkommer (minst 52 veckor, varunder arbete utförts) och uppkommer här efter arbetslöshet i centralhamn, synes den utländska medborgaren böra vara berättigad att erhålla kassaunderstöd, för vilket han lika med kassans övriga medlemmar erlagt avgifter under lång tid. Utgivan- det av kassaunderstöd till utländska medborgare i centralhamnarna torde bli- va av mycket begränsad omfattning. Rättvisesynpunkter tala för att svenska och utländska medborgare skola vara likställda i fråga om kassaunderstöd.

7. Ekonomiskt bistånd från utrikesförvaltningen.

Hjälp genom ekonomiskt bistånd enligt § 53 förordningen angående beskickningar och konsulat måste all- jämt lämnas sjöfolk även efter införande av här föreslaget understöd vid arbetslöshet i utländsk hamn. Antalet fall i vilka ekonomiskt bistånd kommer att lämnas torde kunna väntas nedgå, emedan nödsituationen ofta vållas av arbetslöshet, men åtskilliga uppgifter för hjälpverksamheten enligt förord-

ningen angående beskickningar och konsulat komma likväl att kvarstå. Beträffande sådant bistånd som lämnas enligt § 53 mom. 1 (venerisk sjukdom, förolyckande) och mom. 2 (förskott å ersättning från redare) inträffar ingen förändring. För sjömän, vilka under arbetslöshet icke uppehålla sig i centralhamn eller vilka avstängts från understödsförmåga enligt kungörelsens 6 och 7 §§, kommer ekonomiskt bistånd enligt förordningen § 53, mom. 3 att utgöra enda hjälpmöjligheten.

Delegationen har icke ansett det ankomma på sig att upptaga till granskning gällande bestämmelser för ekono-

miskt bistånd. Delegationen vill likväl framhålla, att under utredningsarbetet gjorda erfarenheter starkt tala för att utrikesdepartementet genom vederbörlig författningsändring lämnas möjlighet att helt eller delvis avskryva belopp, lämnade såsom ekonomiskt bistånd. Det synes icke förenligt med grunderna för modern svensk sociallagstiftning, att sådant bistånd återkräves i de fall, då mottagarna vid biståndets erhållande varit i oförvårdad nödsituation och deras ekonomiska förhållanden vid företagen undersökning befinnas vara sådana att återbetalning i fattigvårdsfall icke skulle krävas.

VERKSAMHETENS ORGANISATION SAMT KOSTNADSBERÄKNINGAR

1. Organisationsförslag.

Uppgiften att ombesörja de föreslagna åtgärderna för arbetslöst sjöfolk i utländsk hamn, arbetsförmedling och understödsverksamhet, torde kunna anförtros antingen arbetsmarknadsstyrelsen eller utrikesdepartementet.

För alternativet att förlägga verksamheten till arbetsmarknadsstyrelsen talar, att styrelsen är chefsmyndighet för den offentliga arbetsförmedlingen och tillsynsmyndighet för erkända arbetslöshetskassor; därjämte utövar styrelsen tillsynen över kommunernas understödsverksamhet samt leder den arbetslöshetsbekämpande verksamheten. Den nya verksamheten kan på så sätt anses falla inom styrelsens naturliga arbetsområde.

Det praktiska handhavandet av verksamheten i utlandet kommer emellertid att i största utsträckning åvila utrikesförvaltningens befattningshavare. Det måste följaktligen ankomma på utrikesdepartementet att tillse, att dessa uppgifter handhas på ett administrativt tillfredsställande sätt och att lokal- och personalfrågor erhålla en lämplig lösning. Härtill kommer, att den nya understödsverksamheten skall fortgå parallellt med utrikesförvaltningens hjälpverksamhet genom ekonomiskt bistånd. Först vid granskningen — inom depar-

tementet eller arbetsmarknadsstyrelsen — av omständigheterna i visst understödsfall kommer det att kunna fastställas, huruvida arbetslöshetsunderstöd eller ekonomiskt bistånd utgått. För hjälpverksamheten genom ekonomiskt bistånd har inom utrikesdepartementets arvs- och ersättningsbyrå upprättats en organisation för granskning av utlandsmyndigheternas åtgärder, för erforderlig kontakt med dessa i hit-hörande frågor samt för indrivning av de belopp, för vilka återbetalnings-skyldighet föreligger. Skulle den föreslagna verksamheten förläggas till arbetsmarknadsstyrelsen, synes någon nedgång av arbetsbelastningen på arvs- och ersättningsbyrån icke inträffa. Tvärtom komma byråns uppgifter att öka i omfattning, då den första granskningen av samtliga fall såväl av ekonomiskt bistånd som arbetslöshetsunderstöd måste företagas å byrån. Inom arbetsmarknadsstyrelsen måste ärendena angående arbetslöshetsunderstöd ånyo granskas och besluten skulle i icke så få fall komma att föregås och efterföljas av korrespondens med vederbörande understödsutbetalare. Arbetsmarknadsstyrelsen skulle vidare behöva en indrivningsverksamhet vid sidan av den som utrikesdepartementet bedriver till följd av biståndsärendena. I fråga om granskningen, korrespondensen

med dem som lokalt skola handhåva verksamheten och indrivningsverksamheten skulle ett ganska betydande dubbelarbete bli följden vid en förläggning till arbetsmarknadsstyrelsen.

Det torde slutligen böra uppmärksammas, att beslutet om införande av obligatorisk sjukförsäkring har aktualiserat frågan om särskilda åtgärder för denna försäkrings genomförande i fråga om sjöfolk i utlandet. Samma skäl som kunna anföras för en förläggning av arbetslöshetsverksamheten till arbetsmarknadsstyrelsen tala självfallet för förläggningen av nu åsyftade verksamhet till sjukförsäkringens chefsmyndighet, pensionsstyrelsen. Härav skulle följa, att slutligen tre olika myndigheter hade att svara för hjälpverksamhet bland sjöfolk i utländsk hamn. En dylik utveckling kan icke anses vara rationell.

Delegationen finner sålunda övervägande skäl tala för verksamhetens förläggning till utrikesdepartementet. Genom denna lösning synes inrättande av särskilda tjänster för den nya verksamheten icke bli erforderligt i annan mån än att någon ökning av biträdespersonalen inom arvs- och ersättningsbyrån kan visa sig vara behövlig. Ärendena rörande den föreslagna verksamheten och frågorna om ekonomiskt bistånd kunna parallellt handläggas av samma befattningshavare, vilket måste medföra väsentligt mindre administrativt arbete än om de båda uppgifterna skola lösas av olika myndigheter.

En förläggning av verksamheten till utrikesdepartementet förutsätter emellertid, att departementet erhåller tillgång till sakkunskap på området. Delegationen föreslår därför att för ärenden angående arbetsförmedling och arbetslöshetsunderstöd skall tillsättas en nämnd inom departementet kallad utrikesdepartementets understödsnämnd.

Ledamöternas antal torde kunna inskränkas till tre. Chefen för den byrå inom utrikesdepartementet som handhar den sociala verksamheten, för närvarande arvs- och ersättningsbyrån, bör vara ledamot, tillika ordförande.

Det har tidigare framhållits nödvändigheten av att tillämpningen av bestämmelserna rörande understödsverksamheten kommer att överensstämma med gällande praxis för annat arbetslöshetsunderstöd samt önskvärdheten av att överensstämmande beslut fattas av nämnden och av arbetsmarknadsstyrelsen såsom tillsynsmyndighet för erkända arbetslöshetskassor i de understödsfall då sjömannen kommer att uppbära såväl kassaunderstöd som kompletterande understöd enligt kungörelseförslaget. Med hänsyn härtill bör en ledamot av nämnden företräda arbetsmarknadsstyrelsen och äga särskild erfarenhet av dess verksamhet såsom tillsynsmyndighet för erkända arbetslöshetskassor. Slutligen bör en ledamot företräda sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa. För ledamöterna skola finnas suppleanter, av vilka suppleanten för arbetsmarknadsstyrelsens representant bör äga insikt i arbetsförmedlingsfrågor och suppleanten för kassarepresentanten bör företräda maskinbefälets erkända arbetslöshetskassa. För nämndens verksamhet erfordras därjämte sekreterare. Arvs- och ersättningsbyrån torde böra ställa kanslipersonal i erforderlig utsträckning till nämndens förfogande.

Ledamöterna böra förordnas av Kungl. Maj:t för tre år i sänder.

Nämndens uppgifter angivas i kungörelseförslaget samt i förslaget till instruktion för nämnden (se bilaga 2). Nämnden skall vid behov göra framställning till ministern för utrikes ärendena om förordnande att viss hamn skall vara centralhamn eller att tidigare givet förordnande härom skall

upphävas. Nämnden skall fastställa dagsummor för centralhamnarna, fatta de definitiva besluten om utbetalande av understöd, besluta om resebidrag och uttagande av ersättning för utfyllnadsbelopp samt slutligt avgöra, huruvida understödsmöjlighet föreligger i fall av arbetsvägran, frivilligt lämnande av arbete och övriga fall, då möjligheten till understöd ifrågasatts. I ärenden angående förordnande av arbetsförmedlare och understödsutbetalare bör nämndens mening inhämtas. Nämnden bör avgiva yttrande till ministern för utrikes ärendena angående anslagsbehovet för verksamheten bland arbetslöst sjöfolk i utländsk hamn.

Sekreteraren skall bereda och föredraga på nämnden ankommande ärenden, föra nämndens protokoll och expediera dess beslut. Handläggningen av rutinärenden torde i lämplig utsträckning böra anförtros ordföranden och sekreteraren eller endera av dem. Uppdraget att vara nämndens sekreterare torde, ehuru nämndens ärenden synas erfordra daglig uppmärksamhet, icke medföra mera arbete än att uppdraget kan innehavas vid sidan av annan befattning med full tjänstgöring. Före verksamhetens påbörjande och under dennas första period synes det emellertid vara ofrånkomligt, att sekreteraren under en tid av högst ett år odelat tagas i anspråk för arbetet hos nämnden.

Sammanträde med nämnden torde visa sig behöfligt minst en gång i månaden. Brådskande ärenden, vilka ordföranden och sekreteraren icke äga avgöra, torde i viss utsträckning kunna avgöras genom cirkulation.

Kungörelseförslagets dagunderstöd och utlandstillägg utgör en motsvarighet till kontantunderstöd från arbetslöshetsnämnd; utfyllnadsbeloppet motsvarar fattigvård enligt 2 § fattigvårdslagen. Den vars framställning om kon-

tantunderstöd avslagits av arbetslöshetsnämnd äger icke anföra besvär över nämndens beslut, ej heller kan genom besvär ändring vinnas i fattigvårdsstyrelsens beslut att icke utgiva fattigvård, då den som ansökt om fattigvården icke är berättigad till fattigvård enligt fattigvårdslagens 1 § utan endast kunnat beviljas sådan enligt dess 2 §. Med hänsyn härtill synes möjlighet att anföra besvär över understödsnämndens beslut icke böra tillskapas, så mycket mindre som prövningen av understödsärenden i nämnden vanligen kommer att föregås av prövning av understödsutbetalare, varför understödsärendena enligt kungörelseförslaget i praktiken komma att underkastas prövning i två instanser.

2. Kostnadsberäkningar.

Införes understödsutbetalning i centralhamnar enligt delegationens förslag, kommer detta självfallet att medföra ökning av utgifterna för understöd inom sjöfolkets och maskinbefälets erkända arbetslöshetskassor. Understödsutbetalningen i utlandet torde dock icke kunna bli lika stor som kassornas utbetalning i Sverige. Det synes vara rimligt att antaga, att ökningen kommer att uppgå till högst 75 procent av nuvarande utbetalning. I de två nämnda kassorna har arbetslöshetsrisk och sannolik understödsutbetalning bedömts med ledning av medlemmarnas befrielse i anledning av arbetslöshet från avgiftsplikt till respektive fackförbund. Med utgångspunkt från sålunda erhållna tal för genomsnittlig arbetslöshet, vari även innefattas arbetslöshet i utlandet, ha avgifter och erforderligt fondbelopp fastställts för kassorna. Dessas ekonomi är sålunda redan nu anpassad efter en understödsutgivning jämväl vid medlemmarnas arbetslöshet i utlandet.

Sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa utbetalade år 1946 71 709 kronor i daghjälp med kristillägg och 18 042 kronor i familjetillägg. Motsvarande siffror voro år 1947 94 185 respektive 17 714 kronor och år 1948 117 007 respektive 17 618 kronor. Statsbidrag utgick sistnämnda år med sammanlagt 30 943 kronor. Därest kassan år 1948 utgivit understöd med ett 75 procent större belopp, skulle statsbidraget sannolikt ökats med cirka 25 000 kronor.

Understödsutbetalningen från Mäskinförbundet erkända arbetslöshetskassa har på grund av den ringa arbetslösheten inom ifrågavarande kategori haft endast obetydlig omfattning. Först vid en understödsutbetalning, vilken är mer än dubbelt så stor som 1948 års utbetalning, kommer statsbidraget att uppnå summan 1 000 kronor.

Den i tredje kapitlet redovisade undersökningen av arbetslösheten i de hamnar som äro av betydelse för den svenska sjöfarten såsom av- och påmönstringshamnar visar, att sammanlagt 216 arbetslösa sjömän under veckan 3—9 april 1949 uppehöll sig där. En genomgång av orsaken till arbetslösheten och andra omständigheter ger vid handen, att i runt tal endast 100 av dessa sjömän skulle ägt uppbära arbetslöshetsunderstöd enligt den föreslagna kungörelsen. Göres det antagandet, att en genomsnittssiffra för arbetslösheten under nuvarande sysselsättningsförhållanden framkommit vid denna undersökning, avseende en enda, på måfå vald vecka, skulle antalet arbetslöshetsdagar per år bliva 30 000. Genom bestämmelser om karenstid, genom inskränkningar av understödsverksamheten till centralhamnarna och genom behovsprövningen för arbetslöshetsunderstödet torde emellertid antalet understödsdagar icke bliva högre än 20 000. Dagsumman kan antagas kom-

ma att fastställas till i genomsnitt 10 kronor. Den samlade understödsutgifningen skulle sålunda komma att draga en kostnad av 200 000 kronor per år. För lägst åttio procent av understödsdagarna torde vederbörande sjömän vara berättigade till understöd från sjöfolkets erkända arbetslöshetskassa med ett belopp för dag av 6 kronor. Kassan skulle sålunda ha att inleverera 96 000 kronor såsom ersättning för lämnade förskott å kassaunderstöd. Av understödssumman 200 000 kronor utgår viss del såsom utfyllnadsbelopp för vilket återbetalningsskyldighet föreligger. Denna del kan antagas komma att uppgå till tjugo procent av hela summan eller 40 000. Hälften av detta belopp eller 20 000 kronor torde komma att återbetalas. Den nettoutgift som skulle komma att stanna å statsverket skulle för understödsverksamheten sålunda uppgå till 84 000 kronor. Med hänsyn till att utgångspunkterna för dessa kostnadsberäkningar av uppenbara skäl måste vara osäkra, torde emellertid försiktigheten bjuda, att ett förslagsanslag å 100 000 kronor för arbetslöshetsunderstöd till sjömän i utländsk hamn uppföres å tredje huvudtiteln.

Utgives arbetslöshetsunderstöd, komma givetvis nettoutgifterna å anslaget för gottgörelse för kostnaderna för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar att sjunka. Vid en understödsverksamhet av ovan angiven omfattning torde minskningen komma att uppgå till ett belopp av 25 000—50 000 kronor.

Kostnaderna för resebidrag kunna endast beräknas högst approximativt. Icke heller finnas säkra utgångspunkter för bedömande av vilka utgifter som kunna uppkomma genom avskrivningar av utlämnade förskott å resekostnad. Under framhållande av att medelsbehovet för resebidrag och nyssnämnda avskrivningar icke kan med

säkerhet bedömas förrän de föreslagna anordningarna viss tid varit i funktion föreslår delegationen, att ett förslagsanslag å 15 000 kronor för resebidrag m. m. till arbetslösa sjömän i utländsk hamn uppföres å tredje huvudtiteln.

Även resebidragen torde i viss mån komma att minska nettoutgifterna å anslaget för gottgörelse för kostnaderna för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar.

I de fall, då vid konsulat eller beskickning anställd befattningshavare fungerar som arbetsförmedlare, torde särskild ersättning för detta arbete icke erfordras. Även om viss personalförstärkning i några fall skulle komma att framstå som nödvändig bland annat på grund av den föreslagna verksamheten, torde endast undantagsvis särskild befattningshavare komma att anställas vid utlandsmyndighet huvudsakligen för detta ändamål. Med hänsyn härtill har delegationen icke ansett sig böra förorda uppräknig av anslag för dylika personal i anslutning till det föreliggande förslaget. Till andra personer torde däremot en efter arbetets omfattning lämpad ersättning för uppdraget som arbetsförmedlare böra utgå. Till följd av svårigheterna att förutberäkna de omständigheter under vilka dylika personer kunna komma att utföra sitt arbete och att uppskatta levnadskostnaderna på vederbörande orter har delegationen icke ansett sig böra föreslå grunder för sådan ersättnings beräkning. Uppgörelse om dess storlek måste med all säkerhet träffas från högst varierande utgångspunkter. En person som i annan egenskap disponerar expeditiionslokal och är skyldig hålla mottagning å vissa tider torde i regel vara villig att åtaga sig uppgiften för en relativt måttlig ersättning. Ett anslag å 25 000 kronor att disponeras av utrikesdepartementet för ersättning

till arbetsförmedlingsombud torde där för böra uppföras å tredje huvudtiteln. Därjämte synes ett reservationsanslag å samma huvudtitel å 5 000 kronor för arbetsförmedlingsombudens expenser vara erforderligt. Ur detta anslag torde medel böra utgå såväl till arbetsförmedling å konsulat eller beskickning som till annan arbetsförmedling.

Den befattningshavare inom den offentliga arbetsförmedlingen som enligt förslaget av arbetsmarknadsstyrelsen skulle utses till centralförmedlare bör erhålla en löneställning som är avpassad med hänsyn tagen bland annat till de speciella kvalifikationer som erfordras för verksamhetens rätta handhavande.

Ordförande och ledamöter i utrikesdepartementets understödsnämnd synas böra erhålla ersättning enligt kommittékungörelsen den 28 juni 1946. Då delegationen anser det föreligga svårigheter att med säkerhet bedöma sekretäraregöromålens omfattning, har den funnit sig böra föreslå att annan ersättning icke skall utgå till sekreteraren — åtminstone till en början — än arvode enligt kommittékungörelsen. Kostnaderna för nämndens erforderliga expenser förutsättas kunna bestridas från utrikesdepartementets expensanslag.

De årliga kostnaderna för den föreslagna verksamheten hava sålunda beräknats till följande belopp:

Arbetslöshetsunderstöd till sjömän i utländsk hamn	100 000
Resebidrag m. m.	15 000
Ersättning till arbetsförmedlingsombud i utlandet	25 000
Arbetsförmedlingsombudens expenser	5 000
Arvoden till understödsnämndens ledamöter och sekretärer	5 000

Tillhopa kronor 150 000

Till detta belopp kommer för första verksamhetsåret kostnaderna för ersättning till sekreteraren för mistade avlöningsförmåner.

Delegationen föreslår, att understödsnämnden börjar sin verksamhet den 1 juli 1950 medan själva förmedlings- och understödsverksamheten synes kunna igångsättas först från och med den 1 januari 1951. Under dessa förutsättningar skulle ett belopp om 90 000 kronor erfordras för verksamheten under budgetåret 1950/51.

Den förändring i de internationella växelkurserna som inträffat efter slut-

förändret av det egentliga utredningsarbetet torde medföra att de av delegationen angivna dagsummorna bliva otillräckliga och att de verkställda kostnadsberäkningarna följaktligen komma att delvis rubbas. I vilken omfattning detta kommer att ske torde emellertid kunna med säkerhet bedömas först viss tid efter växelkursförändringen, emedan de pridförskjutningar, som kunna antagas inträffa i vissa länder icke inträda omedelbart. Med hänsyn härtill har delegationen icke ansett sig böra företaga någon omräkning av sina före växelkursförändringen utarbetade kostnadsberäkningar.

Förslag till

kungörelse

angående understöd till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn.

1 §.

Å utrikes ort, där arbetslösa sjömän plåga uppehålla sig i väntan på ny anställning till sjöss, må efter förordnande av ministern för utrikes ärendena arbetslöshetsunderstöd utbetalas jämlikt denna kungörelse.

Ort, för vilken sådant förordnande utfärdats, benämnes centralhamn.

Frågor enligt denna kungörelse handläggas, då ej annorlunda är särskilt stadgat, av utrikesdepartementets understödsnämnd.

Om förordnande enligt första stycket eller upphävande av dylikt förordnande har utrikesdepartementets understödsnämnd att vid behov göra framställning till ministern för utrikes ärendena.

2 §.

Arbetslös sjöman, som uppehåller sig i centralhamn, må enligt nedan angivna grunder kunna erhålla arbetslöshetsunderstöd genom den, som av ministern för utrikes ärendena förordnats att handhava utbetalandet av sådant understöd.

3 §.

Med sjöman förstås i denna kungörelse svensk medborgare, som senast två månader före anmälan om arbetslöshet varit anställd å fartyg och som senast två år före sådan anmälan varit anställd å svenskt fartyg. I sagda tidrymd av två månader inräknas icke tid, varunder sjömannen enligt bestyrkt uppgift varit oförmögen till arbete på grund av sjukdom.

Med sjöman förstås därjämte den, som icke äger svenskt medborgarskap men som, efter det att han erhållit

svenskt främlingspass, under en tid av minst ett år och senast sex månader före anmälan om arbetslöshet varit anställd å svenskt fartyg och därjämte senast två månader före sådan anmälan varit anställd å fartyg. Jämväl för nu nämnda tidrymd av två månader gäller att däri icke inräknas tid, under vilken sjömannen enligt bestyrkt uppgift varit oförmögen till arbete på grund av sjukdom.

Rätt att anses såsom sjöman uppkommer icke till följd av anställning uteslutande för fartygs iståndsättande eller uppläggning eller för tillsyn eller betjäning vid fartygs uppehåll i hamn, ej heller till följd av anställning å örlogsfartyg.

Då särskilda skäl därtill äro, må utrikesdepartementets understödsnämnd med sjöman jämställa den, som tidigare varit att anse som sjöman.

Anmälan om arbetslöshet skall göras hos beskickning eller konsulat eller den, som enligt förordnande av ministern för utrikes ärendena å orten handhar arbetsförmedling för sjömän. Sådan anmälan må göras av sjöman, som saknar anställning och som söker lämpligt arbete.

4 §.

Befinnes arbetslös sjöman vara i behov av arbetslöshetsunderstöd, utgives till honom dels ett för dag beräknat belopp, benämnt dagunderstöd, dels ock tillägg till dagunderstödet, benämnt utlandstillägg, dels slutligen utfyllnadsbelopp å dagunderstödet. Dagunderstöd, utlandstillägg och utfyllnadsbelopp skola sammanlagda uppgå till den av utrikesdepartementets understödsnämnd för centralhamnen fastställda dagsumman.

Dagunderstöd utgår med det belopp, som i kontantunderstödsverksamheten utgår till ensam person å lägsta dyrort.

Utlandstillägg utgår med högst 25 procent av dagsumman jämkat till närmast liggande belopp å hel, halv eller fjärdedels krona.

Utfyllnadsbelopp utgår med den summa, som erfordras för att detta jämte dagunderstöd och utlandstillägg skall uppgå till dagsumman.

Befinnes sjöman, som är understödsberättigad medlem av svensk erkänd arbetslöshetskassa, vara i behov av arbetslöshetsunderstöd utöver understödet från kassan, utgives till honom dels utlandstillägg, dels ock utfyllnadsbelopp, så avpassat att understödet från kassan, utlandstillägg och utfyllnadsbelopp sammanlagda uppgå till dagsumman. Är sjömannen jämväl berättigad till familjetillägg från kassan och uttager han sådant tillägg å sin vistelseort, skall i första hand utfyllnadsbeloppet och vid behov även utlandstillägget minskas med familjetilläggets belopp.

Om sättet för prövning av den arbetslöses behov utfärdar utrikesdepartementets understödsnämnd närmare föreskrifter.

5 §.

Medlem av svensk erkänd arbetslöshetskassa, som uppehåller sig i centralhamn, äger att genom den, som jämlikt 2 § förordnats att handhåva understödsutbetalning, erhålla förskott å understöd, vilket han enligt meddelande från sådan kassa är berättigad att utfå från denna.

6 §.

Arbetslöshetsunderstöd må endast utgivas till arbetslös sjöman, som

1) är arbetsför och i övrigt oförhindrad att åtaga sig arbete,

2) anmält sig såsom arbetssökande på sätt i 8 § föreskrives hos svensk konsul eller annan, som förordnats att handhåva arbetsförmedling;

3) befunnit sig i arbetslöshet, vilken varat minst sex dagar efter det i 3 § nämnd anmälan om arbetslöshet gjorts.

7 §.

Till sjöman, som frivilligt utan giltig anledning lämnat sitt arbete eller på grund av otillbörligt uppförande skilts från arbetet eller utan godtagbart skäl underlåtit att följa behörigen utfärdad anvisning om att söka arbete å viss ort eller avvisat erbjudet lämpligt arbete, utgives icke arbetslöshetsunderstöd för de närmast följande fyra veckorna efter det sådant förhållande inträffat.

Erbjudet arbete skall anses lämpligt under förutsättning,

att det motsvarar sjömannens krafter och färdigheter,

att det är förenat med avlöning, som prövas vara skälig i förhållande till i arbetsorten förekommande avlöning för sådant arbete,

att det icke hänför sig till arbetsplats, där arbetskonflikt råder, samt

att icke heller eljest särskilda omständigheter föreligga med hänsyn till sjömannens personliga förhållanden eller arbetets natur.

Vad sålunda stadgats angående arbetskonflikt skall icke äga avseende å konflikt, som befunnits strida mot kollektivavtal eller lagen om kollektivavtal eller av utrikesdepartementets understödsnämnd förklarats eljest vara av den särskilda beskaffenhet, att skälig anledning till arbetsvägran icke föreläggat; dock att inom område, där kollektivavtal gäller, sådan förklaring skall äga giltighet allenast för tid intill dess arbetsdomstolen eller, där enligt avtal tvisten må hänskjutas till skiljemän, dessa meddelat beslut angående konflikten.

8 §.

Understöd må icke utgivas för söndag eller för dag, då sjömannen med helt eller delvis bibehållen avlöning åtnjuter ledighet från arbete.

Arbetslös sjöman, som vill komma i åtnjutande av arbetslöshetsunderstöd för viss dag, skall denna dag personligen söka arbete hos den som förordnats att handhåva arbetsförmedling för

sjöman. Den, som handhaver arbetsförmedling, må för viss dag eller visst antal dagar av varje vecka eftergiva den arbetslöse skyldigheten att personligen söka arbete, dock att personligt sökande av arbete skall äga rum minst en gång varje kalendervecka. Eftergift från personligt sökande av arbete må göras beroende av att den arbetslöse vid viss tidpunkt på dagen finnes anträffbar å plats, där underrättelse om arbetserbjudande kan lämnas honom.

Såsom arbetslös dag anses icke dag, då arbete utförts i mer än 3 timmar.

Erhåller arbetslös sjöman kortvarig anställning å arbetslös dag, skall arbetslöshetsunderstödet reduceras på så sätt, att dagsumman minskas med femtio procent av sålunda intjänat belopp. Vid sådan reduktion skall först utlandstillägget, därefter dagunderstödet och sist utfyllnadsbeloppet nedsättas eller helt innehållas.

9 §.

Sjöman må icke erhålla arbetslöshetsunderstöd för mer än sammanlagt etthundratjugo dagar under loppet av tolv på varandra följande månader eller under loppet av ett och samma arbetslöshetsfall.

10 §.

Utrikesdepartementets understödsnämnd äger att av den, som erhållit utfyllnadsbelopp, uttaga ersättning därför, i den mån nämnden icke finner skäl till eftergift.

Vid beslut om eftergift av ersättning för utfyllnadsbelopp skall iakttagas att den, som vid tiden för arbetslöshetsunderstödet utgivande icke är medlem av svensk erkänd arbetslöshetskassa, icke utan tvingande skäl må medgivas eftergift från ersättning för större utfyllnadsbelopp än det han skulle erhållit, därest han vid sagda tid varit berättigad till understöd från den erkända arbetslöshetskassa, vars verksamhetsområde han tillhör.

11 §.

Befinnes sjöman oundgängligen vara i behov av arbetslöshetsunderstöd för dag efter första anmälan om arbetslöshet men före den dag då hans arbetslöshet varat i sex dagar, må sådant understöd utgivas till honom, varvid dock hela understödet skall utgå såsom utfyllnadsbelopp.

Har arbetslösheten föregåtts av sjukdom, skall ersättning för dylikt utfyllnadsbelopp uttagas blott såvida särskilda skäl därtill äro.

12 §.

Vid utgivande av arbetslöshetsunderstöd skall den, som erhåller sådant understöd, underteckna en förbindelse, enligt av utrikesdepartementets understödsnämnd fastställd lydelse, om återbetalning av erhållet belopp.

13 §.

Arbetslös sjöman, som önskar resa till annan hamn för att där söka arbete, må, mot förbindelse om återbetalning av beloppet, kunna erhålla förskott å resekostnaden, därest sannolika skäl föreligga för att hans utsikter till nytt arbete väsentligt ökas genom förflyttningen.

Sjöman, som erhållit behörigen utfärdad anvisning om att söka arbete å annan ort, må kunna medgivas bidrag till resa till sagda ort. Bidrag må ej överstiga kostnad för resa å plats med lägsta biljettpris.

Beslut om förskott eller bidrag fattas av utrikesdepartementets understödsnämnd eller den, som nämnden därtill bemyndigat. Då särskilda skäl därtill äro må fordran för erhållet förskott av nämnden avskrivas.

14 §.

Arbetslöshetsunderstöd utbetalas, såvida ej utrikesdepartementets understödsnämnd annorlunda förordnar, i vistelselandets valuta.

15 §.

Den, som erhållit i 2 § nämnt förordnande, äger att enligt denna kungörelse och utrikesdepartementets understödsnämnds anvisningar preliminärt bevilja arbetslöshetsunderstöd till sjöman, som befinnes vara i behov av sådant understöd.

Uppkommer till följd av stadgandena i 6 och 7 §§ fråga, huruvida arbetslöshetsunderstöd i visst fall behörigen kan utgivas, skall understödsutbetalaren meddela preliminärt beslut i ärendet

samt ofördröjligen underställa frågan nämndens prövning.

16 §.

Anser någon, vars framställning om arbetslöshetsunderstöd avslagits av understödsutbetalare, att sådant understöd bort utgivas till honom, må han ansöka härom hos utrikesdepartementets understödsnämnd senast sex månader efter arbetslöshetens upphörande.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 januari 1951.

Förslag
till
instruktion
för utrikesdepartementets understödsnämnd.

1 §.

Inom utrikesdepartementet skall finnas en nämnd, kallad utrikesdepartementets understödsnämnd. Nämnden har till ändamål att handlägga ärenden angående understöd till sjömän vid arbetslöshet i utländsk hamn samt andra ärenden angående departementets hjälpverksamhet i utlandet, vilka av ministern för utrikes ärendena enligt särskilda förordnanden överlämnas till nämnden. Nämnden skall därjämte följa utvecklingen i frågor, som ha samband med sjöfolkets arbetslöshet i utländsk hamn, samt till ministern för utrikes ärendena eller vederbörlig myndighet avgiva framställningar, som härvid kunna finnas påkallade.

2 §.

Nämnden består av tre ledamöter, utsedda av Kungl. Maj:t för tre år i sänder. Suppleanter för en var av ledamöterna utses för samma tid.

Bland ledamöterna förordnar Kungl. Maj:t en att vara ordförande. Vid förfall för denne inträder såsom ordförande dennes suppleant.

3 §.

Nämnden sammanträder så ofta ärendenas handläggning det kräver.

Vid sammanträde föres protokoll.

4 §.

Nämnden är beslutförför, då samtliga ledamöter eller, vid förfall för ledamot, dennes suppleant är närvarande.

Vid lika röstetal äger ordföranden utslagsröst.

5 §.

Nämnden har att årligen inom särskilt angiven tid till ministern för utrikes ärendena inkomma med förslag till de anslagsäskanden och de framställningar i övrigt inom nämndens verksamhetsområde, som nämnden finner böra göras hos nästföljande års riksdag.

6 §.

För nämndens verksamhet erforderliga medel utanordnas av utrikesdepartementet.

7 §.

Sekreterare i nämnden förordnas av Kungl. Maj:t efter förslag av nämnden. Sekreteraren åligger att förbereda och föredraga nämndens ärenden, föra dess protokoll och sörja för expedition av nämndens beslut.

8 §.

Nämnden äger överlåta till ordföranden och sekreteraren eller någon av dem att å dess vägnar handlägga ärenden, vilka befinnas kunna avgöras i sådan ordning.

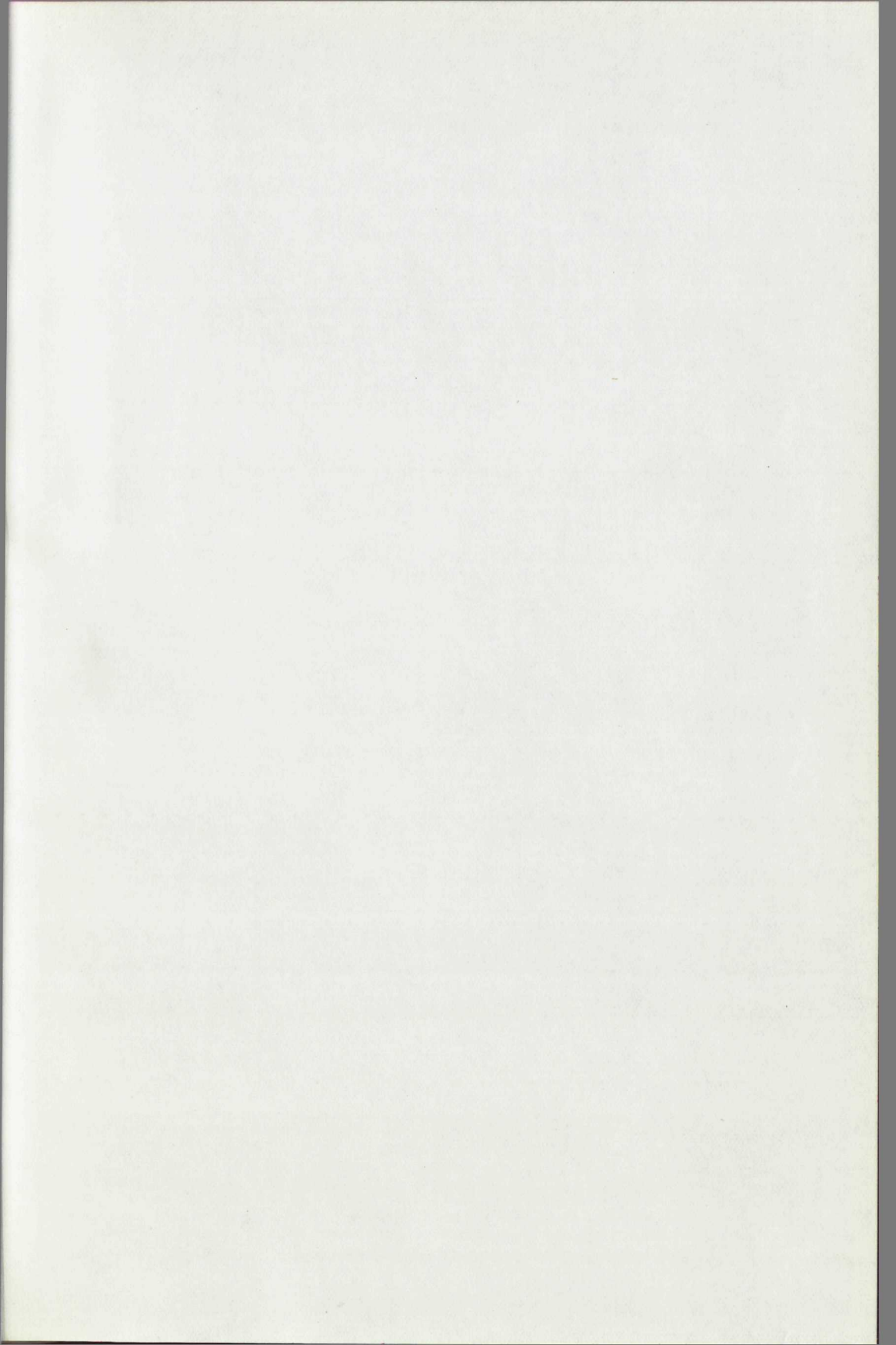
9 §.

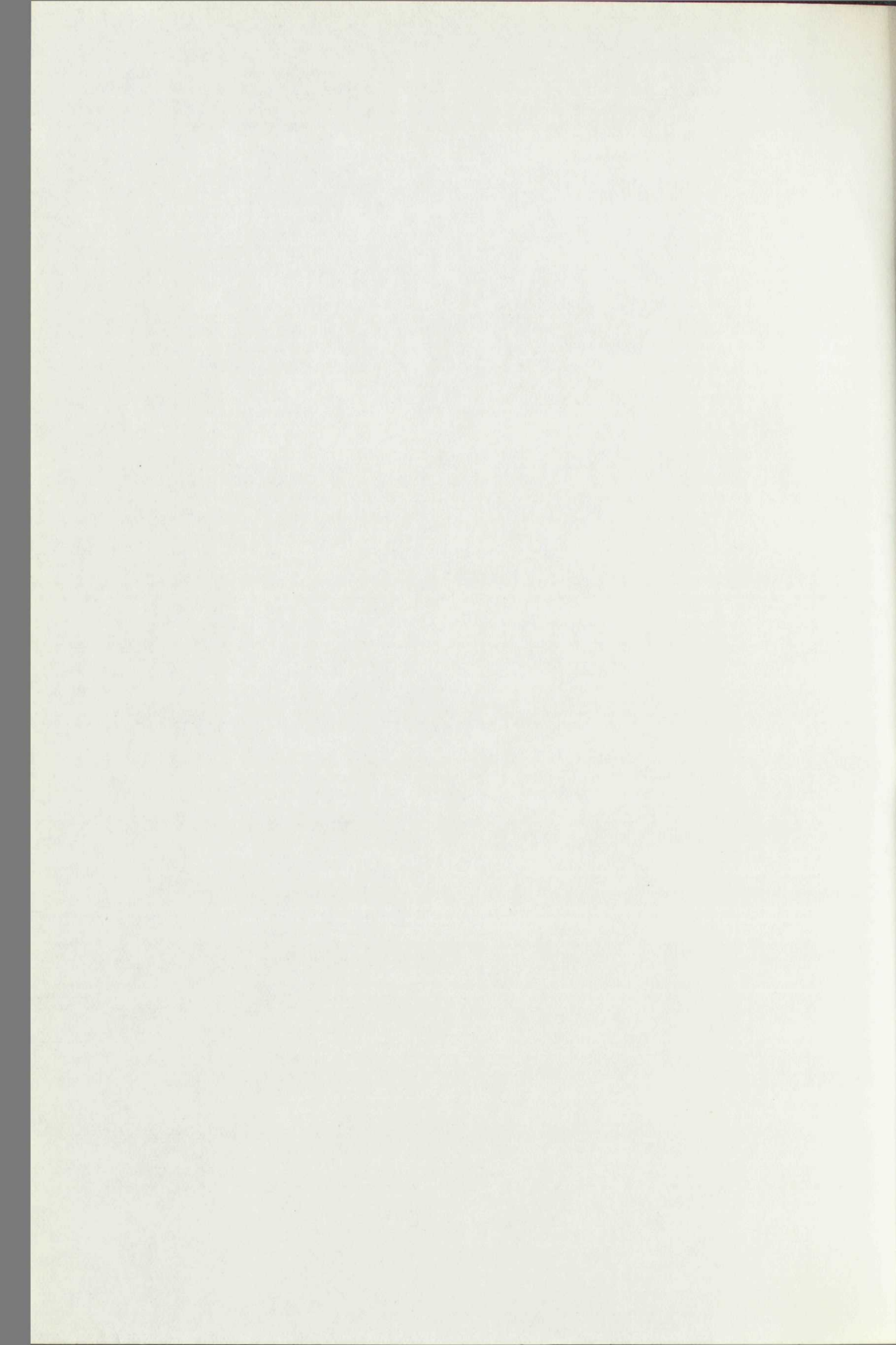
Besvär över nämndens beslut må icke föras.

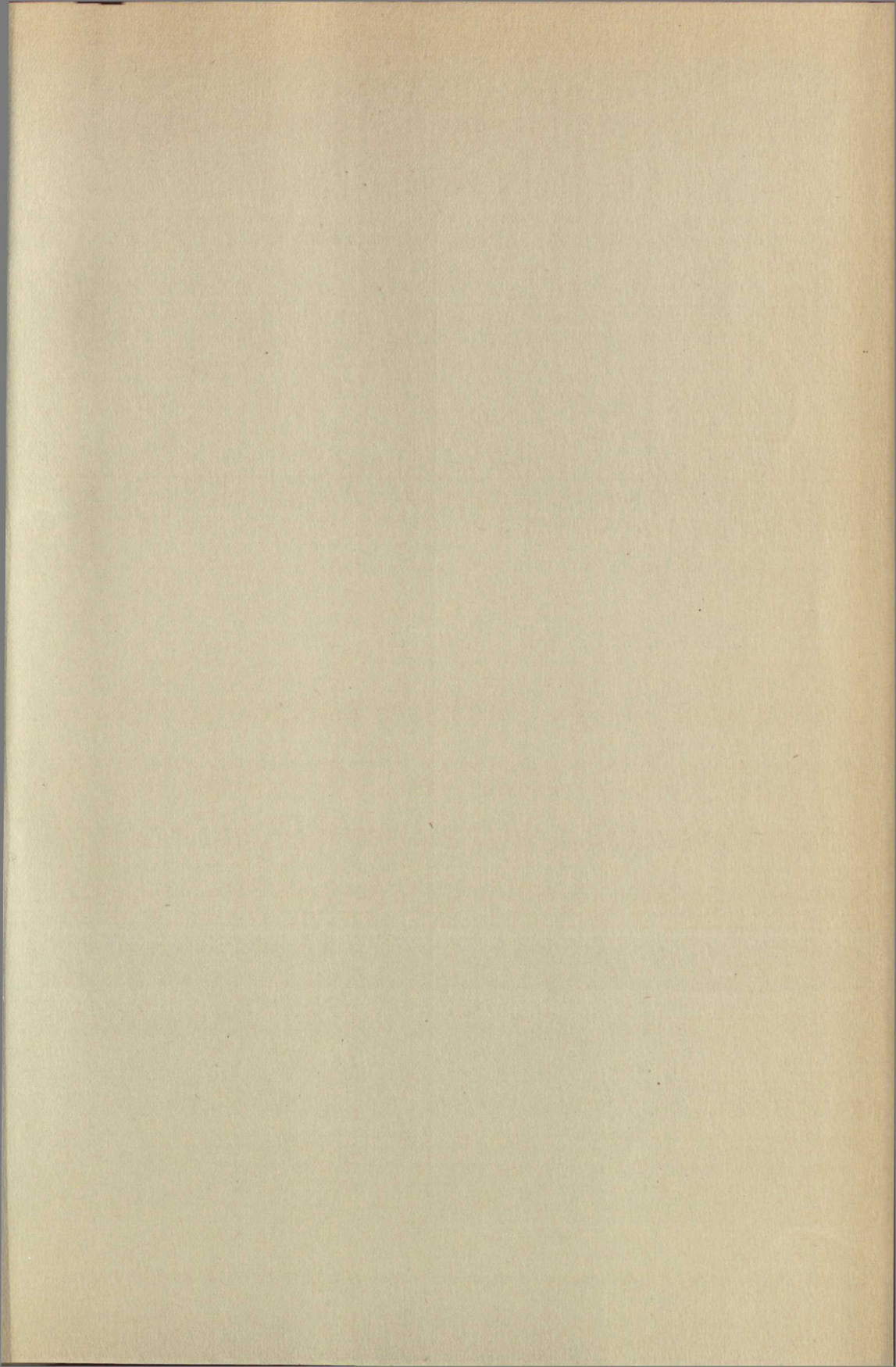
Denna instruktion träder i kraft den 1 juli 1950.

Introduction

The purpose of this study is to investigate the effects of various factors on the growth and development of the human body. The study is divided into two main parts: a theoretical part and a practical part. The theoretical part discusses the various factors that influence growth and development, such as genetics, nutrition, and environment. The practical part describes the methods used to collect and analyze data on growth and development. The results of the study show that there are significant differences in growth and development between different groups of people. These differences can be attributed to a variety of factors, including genetics, nutrition, and environment. The study also shows that there are important implications for the health and well-being of individuals and communities. The findings of this study can be used to develop strategies to promote healthy growth and development in children and young people. This can be done by ensuring that they have access to adequate nutrition, a safe and healthy environment, and appropriate medical care. The study also highlights the need for further research in this area, particularly in the areas of genetics and nutrition. This research is essential for understanding the complex interactions between these factors and their effects on growth and development. The study concludes that there is a need for a more holistic approach to the study of growth and development, one that takes into account all the factors that influence these processes. This approach is essential for developing effective strategies to promote healthy growth and development in children and young people.

Statens offentliga utredningar 1949

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Utredning med förslag om lösdrivarlagens upphävande m. m. [4]
Kriminalvård i frihet. Fångvårdsstyrelsens utredning ang. skyddsarbetets organisation m. m. [6]
Betänkande ang. förbättrad insyn i enskilda företags ekonomiska förhållanden. [8]
Betänkande med förslag till lag om registrerade för-
eningar m. m. [17]
Betänkande med förslag till lag om sjömansskatt m. m. [27]
Betänkande med förslag till nya medborgarskapslagar för Danmark, Norge och Sverige. [45]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Kommunallagskommitténs betänkande 2 med förslag till ändrade bestämmelser om ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag. [24]

Statens och kommunernas finansväsen.

1944 års allmänna skattekommitté. 3. Betänkande ang. beskattning av realisationsvinster, m. m. samt ackumulerade inkomster. [9]
Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser rörande beskattningen av äkta makar. [47]
Betänkande med förslag till lönereglering m. m. för lärarpersonalen vid statsunderstödda folkhögskolor och lantrbruksundervisningsanstalter. [50]

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande med förslag till indexreglering av folkpensionerna. [7]
Utredning rörande folkpensionärernas bostadsförhållanden och bostadskostnader. [12]
P. M. med synpunkter på det svenska långtidsprogrammet. I anslutning till OEEC:s interimrapport. [15]
1945 års skogshärbärgesutrednings betänkande. 2. Utredning med förslag till lagstiftning rörande tillfälliga bostäder vid skogs- och flottnings- m. fl. arbeten. [19]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 9. Tiden juli 1947—juni 1948. [30]
Social upplysning. [31]
Utredningar i anslutning till 1949 års nationalbudget. [36]
Klientelet på arbetshemmen. En socialpsykologisk utredning om försumliga försörjare och störande understödstagare. [37]
Betänkande rörande hjälp åt egnahemsägare och bostadsrättshavare som drabbats av arbetslöshet. [49]
Sjöfolkets arbetslöshet i utländsk hamn. [51]

Hälsa- och sjukvård.

Betänkande om sinnesslövrården. [11]

Allmänt näringsväsen.

Elkraftutredningens redogörelse nr 2: 17. Redogörelse för detaljdistributörerna samt deras räkraftkostnader och priser vid distribution av elektrisk kraft. Värmlands län. [10] 2: 3—4. Uppsala län och Södermanlands län. [29] 2: 1—2. Stockholms stad och Stockholms län. [42]
Betänkande med förslag till livsmedelsstadga m. m. [43]
Betänkande med förslag till vissa åtgärder till rationalisering av gat- och kantstensindustrien. [44]

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Norrländskommitténs principbetänkande. Första delen. Norrländska utvecklingslinjer. [1] Andra delen. Särskilda utredningar. [2] Tredje delen. Utlåtanden och förslag i vissa frågor. [3]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Lagberedningens utlåtande angående lagstiftning om gräns mot allmänt vattenområde. [23]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kvalitetsforskning och konsumentupplysning. [18]
Betänkande rörande avbetalnings- och förskottsköp m. m. [38]

Kommunikationsväsen.

Principer och metoder för kostnadsberäkningar vid statens järnvägar. [5] Bilagor. Produktions- och kostnadsstrukturen vid statens järnvägar. [14]
Svensk hamnbyggnadspolitik. [21] En generalplan för rikets farleder och hamnar. [33]
Betänkande med förslag angående ändrade grunder för fördelning och uttagande av kostnad för byggande och underhåll av skogsvägar. [34]

Bank-, kredit- och penningväsen.

1945 års bankkommitté. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig affärsbank. [13]

Försäkringsväsen.

1945 års försäkringsutredning. 1. Principbetänkande rörande försäkringsväsendet. [25]. 2. Betänkande med förslag till lag om trafikförsäkring m. m. [26]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Dissenterlagskommittén. Betänkande med förslag till religionsfrihetslag m. m. [20]
Folk- och skolbibliotek. Betänkande och förslag av-
givet av folkbibliotekssakkunniga. [28]
Yrkesutbildning för varubud m. fl. [32]
Skolöverstyrelsens utlåtande över vissa av 1940 års skolutrednings betänkanden och 1946 års skolkommissions principbetänkande jämte sammanfattning av avgivna yttranden. [35]
Betänkande angående statens konstsamlingars organisation och lokalbehov. [39]
Betänkande med förslag angående förenklat rekvisitions- och granskningsförfarande beträffande vissa statsbidrag till folkskoleväsendet. [40]
Betänkande och förslag angående studiehjälpverksamheten vid de allmänna läroverken m. fl. statliga och statsunderstödda läroanstalter. [41]
1945 års universitetsberedning. 4. Studenternas sociala ursprung, betyg i studentexamen, vidare utbildning, yrkesval m. m. [48]
Om inrättande av ett rättsvetenskapligt forskningsråd. [52]

Försvarsväsen.

Promemorior över preliminär utredning rörande befälsrekryteringen inom försvaret. [16]
Betänkande rörande gallring av handlingar hos vissa av försvarets myndigheter. [22]
Betänkande med utredning i vissa värnpliktsfrågor. [46]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.